

Република Србија

Извештај о самовредновању Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК)

КАПК

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ
КОМИСИЈЕ ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ И ПРОВЕРУ КВАЛИТЕТА

Приредили

Проф. др Софија Пекић Quarrie, члан КАПК

Проф. др Душица Павловић, члан КАПК

Проф. др Славица Спасић, члан КАПК

Издавач

Комисија за акредитацију и проверу

За издавача

Проф. др Вера Вујчић, председник КАПК

Технички уредник

Проф. др Иван Милентијевић

Штампа

Електронски факултет

Универзитет у Нишу

Ниш, Александра Медведева 14

Тираж 150 примерака

Ниш, Србија, 20.07. 2013. године

САДРЖАЈ

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА.....	5
УВОД.....	6
1 ОСНОВНИ ПОДАЦИ	7
1.1 Кратак приказ националног система високог образовања	7
1.1.1 Нивои студија	7
1.1.2 Институције у области високог образовања.....	10
1.1.3 Процедуре и чиниоци у оснивању нових високошколских установа, студијских програма и предмета	13
1.1.4 Унутрашњи механизми за обезбеђење квалитета у високошколским установама	14
1.2 Историјат Комисије.....	15
1.3 Изјава о мисији	15
1.4 Опис законског оквира и других прописа који се односе на Комисију ...	16
1.5 Финансирање Комисије	18
1.6 Унутрашња организација Комисије	19
1.6.1 Чланови КАПК	19
1.6.2 Административно-техничка подршка	21
1.7 Остале активности Комисије.....	23
1.8 Међународне активности Комисије	23
1.9 Унутрашњи механизми обезбеђења квалитета које предузима Комисија.....	24
1.9.1 Спољашња компонента: мишљење заинтересованих чинилаца.....	24
1.9.2 Унутрашња компонента: <i>SWOT</i> анализа.....	27
2 УЛОГА КОМИСИЈЕ У ОБЕЗБЕЂЕЊУ КВАЛИТЕТА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА.....	32
2.1 Опис методологије рада Комисије.....	32
2.1.1 Акредитација установа и студијских програма.....	35
2.1.2 Спољашња провера квалитета високошколских установа.....	36
2.2 Законска регулатива у процесу обезбеђења квалитета.....	37
2.3 Планирање процеса обезбеђења квалитета.....	38
2.4 Комуникација са високошколским установама	39
2.5 Улога рецензента	39
2.6 Учешће студената у процесу обезбеђења квалитета.....	41
2.7 Резултати Комисије у процесу обезбеђења квалитета.....	42
2.7.1 Акредитација високошколских установа.....	42
2.7.2 Исходи акредитације факултета	43
2.7.3 Акредитација студијских програма	45

2.7.4	Исходи акредитације студијских програма на факултетима.....	45
2.7.5	Спољашња провера квалитета високошколских установа	50
3	ОПИС СПОЉАШЊИХ МЕХАНИЗАМА ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА КОЈЕ СПРОВОДИ КОМИСИЈА.....	51
3.1	Акредитација студијских програма.....	51
3.2	Акредитација високошколских установа	54
3.3	Спољашња провера квалитета високошколских установа	57
4	УСАГЛАШЕНОСТ СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА И СМЕРНИЦАМА (ESG)	61
4.1	ESG 3.1. Коришћење процедура за спољашње обезбеђење квалитета у високом образовању	61
4.1.1	ESG 2.1. Коришћење процедура за унутрашњу проверу квалитета ..	61
4.1.2	ESG 2.2. Развој процеса спољашње провере квалитета	62
4.1.3	ESG 2.3. Критеријуми за одлучивање.....	63
4.1.4	ESG 2.4. Процеси прилагођени сврси	63
4.1.5	ESG 2.5. Извештавање.....	65
4.1.6	ESG 2.6. Процедуре праћења.....	66
4.1.7	ESG 2.7. Периодичне провере квалитета.....	67
4.1.8	ESG 2.8. Свеобухватне анализе система обезбеђења квалитета у високом образовању (system-wide analyses).....	67
4.2	ESG 3.2. Званични статус	68
4.3	ESG 3.3. Активности.....	69
4.4	ESG 3.4. Ресурси	69
4.5	ESG 3.5. Изјава о мисији	70
4.6	ESG 3.6. Independence.....	71
4.7	ESG 3.7. Критеријуми спољашње провере квалитета и процеси које користе агенције	72
4.8	ESG 3.8. Процедуре одговорности/надлежности.....	74
5	ЗАКЉУЧЦИ	83
	ОДАБРАНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ КАПК	84
	ЛИСТА АНЕКСА	87

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

ОАС	Основне академске студије
ОСС	Основне струковне студије
ССС	Специјалистичке струковне студије
МАС	Мастер академске студије
ИАС	Интегрисане академске студије
ДС	Докторске студије
ЕСПБ	Европски систем преноса бодова
ВШУ	Високошколска установа
КОНУС	Конференција универзитета Србије
КАСС	Конференција академија струковних студија
СКОНУС	Студентска конференција универзитета Србије
СКАСС	Студентска конференција академија струковних студија
ЗВО	Закон о високом образовању
МПН	Министарство за просвету и науку
НСВО	Национални савет за високо образовање
КАПК	Комисија за акредитацију и проверу валитета
ENQA	Европска асоцијација за обезбеђење квалитета у високом образовању
INQAANE	Интернационална мрежа агенција за проверу квалитета у високом образовању
ESG	Европски стандарди и смернице

УВОД

Прилагођавање система високог образовања европским и међународним стандардима у циљу трансформисања српског друштва у друштво базирано на знању, трансформисање ка Болоњском систему образовања, као и доношење Закона о високом образовању 2005. године, били су у новије време разлог оснивања Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) онакве каква је сада. Да би одговорила на најбољи начин на поменуте изазове, КАПК је интензивно развијала сопствену компетентност, учећи из Европске и међународне најбоље праксе, као и из сопствених искустава са процедурама за обезбеђење квалитета. Од свог оснивања, КАПК континуирано подиже свест академске заједнице у погледу културе квалитета у српском високом образовању. За КАПК је од кључног значаја да се препознају потребе свих заинтересованих страна, као и да се обезбеди њихово учешће у процесу обезбеђења квалитета у високом образовању.

Данас КАПК делује као значајан фактор у области високог образовања у Србији, а такође и као покретач унапређења квалитета у овој области. Од 22. септембра 2010, КАПК има статус кандидата за чланство у ENQA. Посебну пажњу КАПК поклања отклањању недостатака наведених у писму Савета ENQA у одговору на захтев КАПК за статус кандидата за чланство. На састанку КАПК у октобру 2011. године одлучено је да се ENQA упуту званичан захтев за проверу квалитета КАПК, у циљу стицања статуса пуноправног члана ENQA.

Главни циљ Извештаја о самоевредновању јесте да се обезбеди доказ усклађености са ENQA критеријумима за чланство. То је такође била прилика да се изведе и спољашња и унутрашња контрола квалитета рада Комисије. Све ће то несумњиво допринети побољшању рада КАПК.

У циљу сачињавања извештаја о самоевредновању, КАПК је формирала радну групу са задатком да обликује нацрт тог документа. Сваки члан групе био је задужен за одређени аспект самоевредновања, док су на заједничким састанцима садржаји предлагани, разматрани, исправљани и допуњавани деловима написаним заједнички од стране целог тима. У процес припреме нацрта извештаја био је укључен и један међународни експерт. Да би се у процес припреме нацрта укључио највећи број заинтересованих чинилаца, КАПК је одлучила да спроведе анкету свих чинилаца у високом образовању у погледу оцене степена у којем КАПК извршава своје задаци и доприноси општем побољшању високог образовања у Србији. Анкета је у електронском облику послата на адресе 1077 чинилаца који су директно сарађивали са КАПК; вратило се укупно 430 примерака анкете (40%).

Нацрт извештаја о самоевредновању усвојен је на седници КАПК од 24. фебруара 2012. године, а онда стављен на јавну расправу на Конференцији о трендовима у високом образовању, Секција за интернационалну акредитацију, 26-29. фебруара 2012, на Конференцији српске академске

заједнице (представници и студената и наставника), 12. марта 2012, и на радионици CUBRIC Темпус пројекта о спољашњој евалуацији агенција за проверу квалитета, 13-14. марта 2012. у Београду. На тим конференцијама су били присутни представници свих релевантних чинилаца. На основу сугестија и коментара урађена је ревизија Извештаја, која је прихваћена на састанку КАПК од 23. марта 2012.

1 ОСНОВНИ ПОДАЦИ

1.1 Кратак приказ националног система високог образовања

Високо образовање у Србији део је националног система образовања класичног типа: предшколско, основно, средње и високо образовање. Основно образовање траје 8 година, а средње образовање 4 (гимназије, стручне и уметничке школе). Од 2000, ВШУ у Србији укључују се у европске трендове реформи и хармонизације у области високог образовања – Болоњски процес. Септембра 2003. Србија званично потписује Болоњску декларацију, чији су главни принципи укључени у ЗВО (АНЕКС 1), који је ступио на снагу две године касније, септембра 2005. Прихватајући главне принципе Болоњског процеса, Србија постаје посвећена томе да оствари пуноправно чланство у европском простору високог образовања. Српске реформе у овој области ослањају се на процес образовања организован у три циклуса, акредитацију и спољашњу проверу квалитета ВШУ и њихових програма, мобилност студената, професора и другог особља, као и признавање диплома стечених у другим ВШУ.

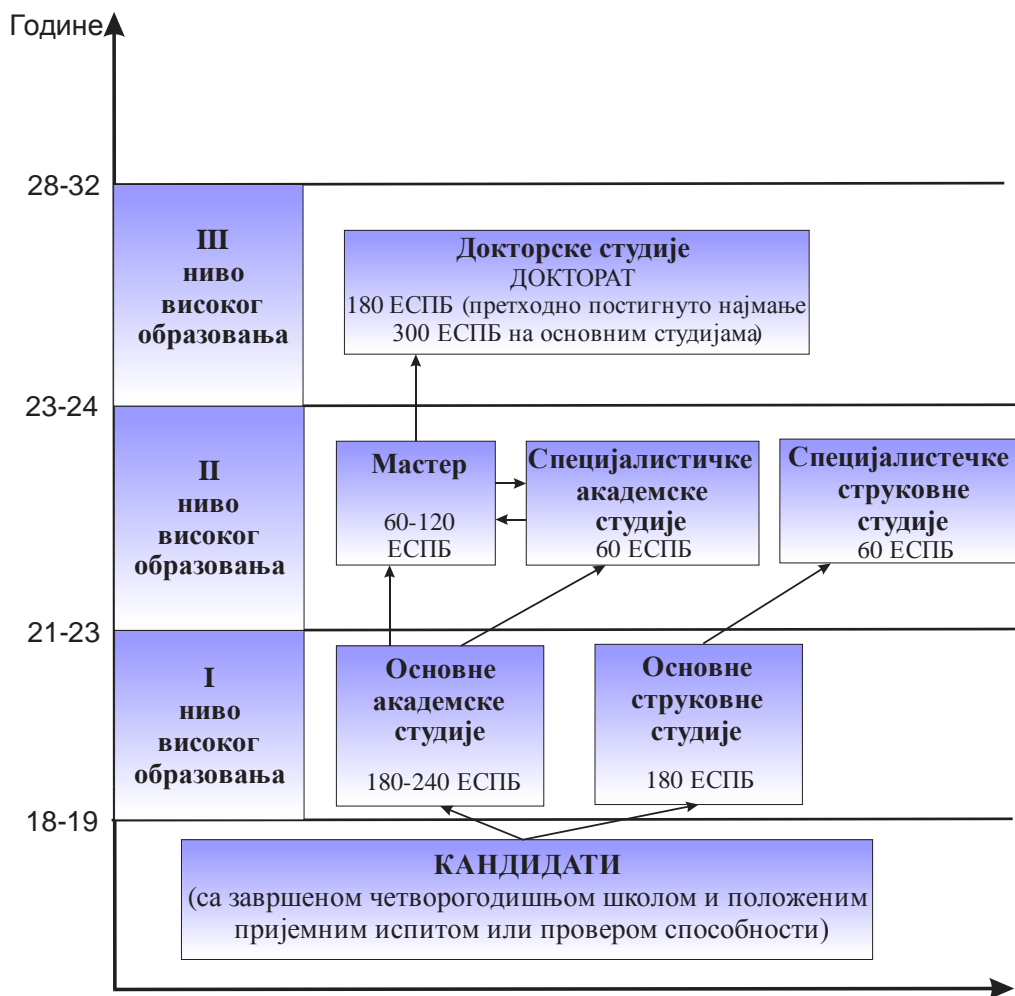
1.1.1 Нивои студија

Активности у високом образовању обављају се кроз академске и струковне студије базиране на акредитованим студијским програмима. Постоје 3 нивоа (степен) студија у нашем систему високог образовања (шема 1):

- Први ниво обухвата: основне академске и струковне студије;
- Други ниво обухвата: академске студије за степен мастера, специјалистичке струковне студије и специјалистичке академске студије;
- Трећи ниво обухвата докторске академске студије.

Сваки предмет у студијском програму има одређен број ЕСПБ бодова, док је студијски програм као целина представљен збиром ЕСПБ бодова. Укупно 60 ЕСПБ бодова одговара просеку од 40 сати рада студента сваке недеље током једне академске године. ЕСПБ бодови се могу преносити са једног студијског програма на други, али само у оквиру исте врсте програма. Критеријуми и

услови преноса ЕСПБ бодова одређени су општим актом независне ВШУ или уговором склопљеним између више ВШУ. ЗВО нуди могућност стицања заједничке дипломе или степена, који су организовани и имплементирани од стране више ВШУ.

Шема 1. Структура високог образовања у Србији

Основне студије – Основне студије организују све ВШУ које дефинише ЗВО и трају 3-4 године. Укупан број кредита студија овог нивоа може бити 180 до 240, у зависности од дужине студијског програма (3-4 године). Диплома се у основним струковним студијама стиче за три године. Студијски програм основних студија може да обухвата и завршни рад. Особа која заврши основне академске студије и стекне 180 ЕСПБ бодова стиче професионалну титулу која обухвата назив струке/занимања првог степена академских студија у датој области. У међународном промету и у дипломи на енглеском језику одговарајући назив је *bachelor*. Ако особа стекне 240 кредита, стиче стручни назив „дипломирани“ са

назнаком звања првог степена академских студија из одговарајуће области . У међународном промету и у дипломи на енглеском језику одговарајући назив је *bachelor with honours*. Лице које заврши основне струковне студије стиче стручни назив са знаком звања првога степена струковних студија из одговарајуће области. У међународном промету и у дипломи на енглеском језику одговарајући назив је *bachelor (appl)*.

Мастер и специјалистичке студије – Мастер и специјалистичке академске студије могу да организују универзитети, факултети или високе школе академских студија. Мастер академске студије трају једну до две године, у зависности од трајања основних академских студија. По свршетку студијског програма мастер академских студија стиче се академски назив мастер, са знаком звања другог степена мастер академских студија из одговарајуће области. У међународном промету и у дипломи на енглеском језику одговарајући назив је *master*. Број ЕСПБ бодова у овом циклусу износи 60 до 120. Специјалистичке академске студије трају једну годину, са 60 ЕСПБ бодова. Специјалистичке струковне студије могу организовати универзитети, факултети, високе школе академских студија или високе струковне школе. Број ЕСПБ који се може стећи је 60.

Интегрисане студије (програми у једном циклусу) – Одређени академски студијски програми могу се организовати интегрисано, у оквиру основних и мастер академских студија са 300 ЕСПБ. Академски студијски програми из медицинских наука могу се организовати интегрисано у оквиру основних и мастер академских студија са укупним обимом од највише 360 ЕСПБ.

Докторске академске студије – Докторске студије могу организовати универзитети и факултети; трају најмање три године, уз претходно завршене основне и мастер академске студије. Број ЕСПБ који се може стећи је 180, ако кандидат у претходним нивоима образовања има сакупљених бар 300 ЕСПБ бодова. Докторска дисертација је завршни део студијског програма докторских студија, са изузетком докторских студија у пољу уметности, када завршни рад може бити и уметнички пројекат. Лице које заврши докторске студије, стиче научни назив доктор наука, односно доктор уметности, са знаком области. У међународном промету и у дипломи на енглеском језику одговарајући назив је *PhD*.

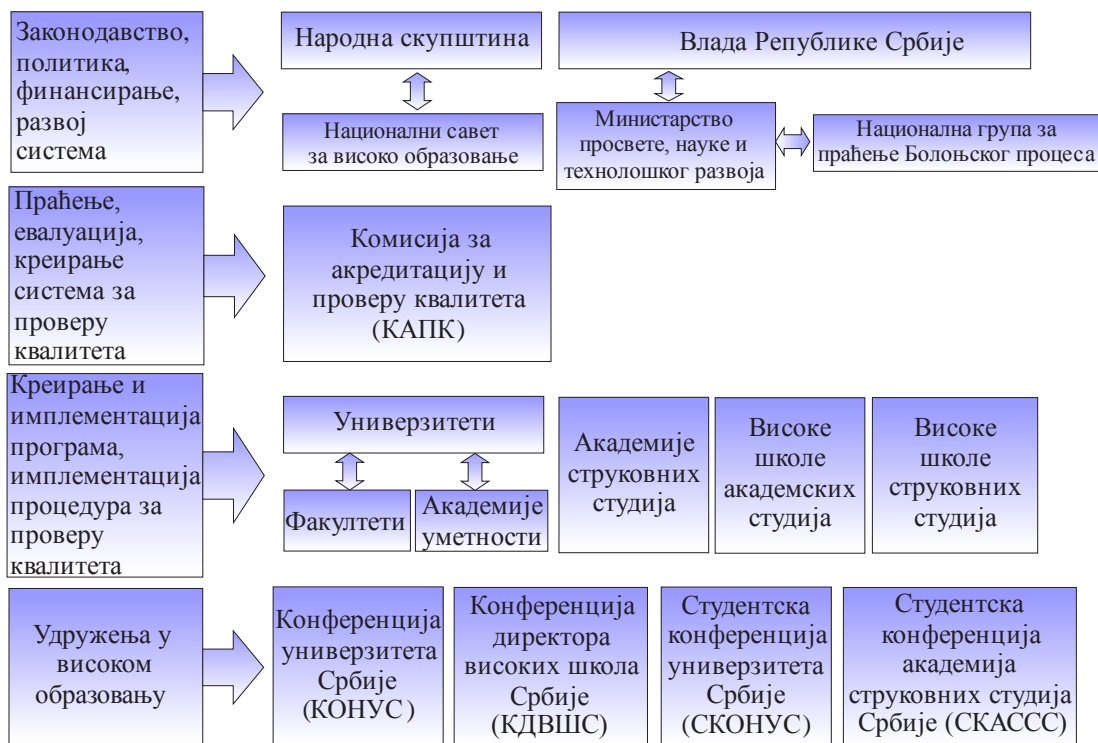
Систем оцењивања

Постигнућа студената у појединачним предметима континуирано се оцењује током наставног процеса, као и на завршном испиту и изражава се поенима. Испуњавајући предиспитне обавезе и полагајући испит студент може стећи максимално 100 поена. Сваки предмет успоставља пропорцију поена који се постижу за предиспитне обавезе и оних који се зараде на испиту, с тим да предиспитне обавезе „вреде“ минимално 30 а максимално 70 поена. Успех

студента оцењује се оценама од 5 (неуспешан) до 10 (одличан). ВШУ може да успостави и неки други, нумерички начин оцењивања, утврђујући однос ових оцена са онима од 5 до 10. Општи документ ВШУ ближе дефинише начин полагања испита и оцењивања.

1.1.2 Институције у области високог образовања

Релевантна тела у систему високог образовања у Србији, укључујући и њихове одговорности, приказани су Шемом 2:

Шема 2. Релевантна тела у систему високог образовања

Високошколске установе

Према ЗВО, активности у области високог образовања извршавају и државне и приватне ВШУ, које се третирају као равноправне. Укупан број акредитованих ВШУ у Републици Србији је 206.

Универзитети - изводе активности које комбинују образовни, научно-истраживачки, стручни и/или уметнички рад. Према ЗВО, универзитет мора да има акредитоване студијске програме у бар 3 научна/уметничка поља на сва 3 нивоа. Универзитет може имати у свом саставу факултете, уметничке

академије и друге високошколске јединице са својством правног лица. ЗВО даје универзитетима одређене интегративне функције. У Србији има 16 акредитованих универзитета, од којих 8 финансира држава, а 8 су приватни универзитети. Државни универзитети уписују 85% студентске популације.

Факултети и уметничке академије – високошколске јединице у саставу универзитета које остварују академске и струковне студијске програме и развијају научноистраживачки, стручни, односно уметнички рад у једној или више области. Факултет, односно уметничка академија, има својство правног лица ако остварује најмање три акредитована студијска програма. У Србији има 117 акредитованих факултета са својством правног лица, од чега 73% припада државним универзитетима.

Академије струковних студија - изводе активности које комбинују образовни, истраживачки, стручни и уметнички рад. Према ЗВО, академија мора да има 5 акредитованих студијских програма струковних студија у бар 3 научна/уметничка поља. У Србији за сада нема оваквих ВШУ.

Високе школе академских студија - изводе основне академске, специјалистичке и мастер програме у једној или више области у оквиру научних/уметничких поља која дефинише ЗВО. У Србији има 5 акредитованих високих школа академских студија, од чега једна државна и четири приватне.

Високе школе струковних студија - нуде програме основних и специјалистичких струковних студија у једној или више области у оквиру научних/уметничких поља која дефинише Закон. У Србији постоје 64 акредитоване високе школе струковних студија, од чега је 72% државних.

Национални савет за високо образовање (НСВО) основала је Народна скупштина у циљу развоја и промовисања квалитета високог образовања у Србији, посебно у креирању стратегије и политике у високом образовању и њиховом хармонизовању са европским и међународним стандардима (Чланови 9-12, ЗВО). Савет чини 21 члан, које бира Народна скупштина Републике Србије. НСВО бира чланове КАПК на препоруку КОНУС-а. НСВО, на предлог КАПК, утврђује стандарде и поступке за самовредновање, акредитацију и спољашњу проверу квалитета.

Конференција универзитета Србије (КОНУС) и Конференција академија струковних студија (КАСС) установљене су у циљу координације рада, формулисања заједничке политике, реализације заједничких интереса и извршења задатака које дефинише ЗВО (Чланови 18. и 19. за КОНУС, и 20. и 21. за КАСС). Сви ректори српских универзитета чланови су КОНУС-а, а директори високих школа чланови су КАСС. У раду КОНУС-а и КАСС-а

учествују и делегати високошколских установа, пропорционално величини. КОНУС предлаже чланове КАПК Националном савету.

Студентска конференција универзитета Србије (СКОНУС) и Студентска конференција академија струковних студија (СКАСС) установљени су како би остваривали заједничке интересе студената као партнера у процесу развоја високог образовања, како то дефинише ЗВО (Члан 22.). СКОНУС и СКАСС предлажу листу студената рецензена који учествују у посетама ВШУ у поступку акредитације и спољашње провере квалитета.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја (МПН) одговорно је за надгледање развоја високог образовања тако што Влади РС предлаже политику високог образовања, планира политику уписа студената на студије које остварују високошколске установе чије оснивач Република, прати развој високог образовања и стара се о укључивању високошколских установа у процес признавања диплома у Европи. На основу уверења о акредитацији неке ВШУ који издаје КАПК, Министарство издаје дозволу за рад и врши управни надзор. Министарство нема право да мења одлуке о акредитацији које доноси КАПК. Министарство обезбеђује административну и техничку подршку за рад КАПК.

Народна скупштина бира чланове НСВО и доноси документ који дефинише систем високог образовања – Закон о високом образовању.

Структура система обезбеђења/провере квалитета у Србији, укључујући све релевантне чиниоце, представљена је Шемом 3.

Шема 3. Везе између релевантних чинилаца у систему обезбеђења квалитета високог образовања у Србији

1 - усваја, 2 и 3 – предлаже чланове НСВО, 4 – бира чланове НСВО, 5 – предлаже чланове КАПК, 6 – бира чланове КАПК, 7 – креира политику у високом образовању, 8 и 9 – обезбеђује административну и техничку подршку, 10 – извештава, 11 – евалуира (акредитује, упозорава, одбија), 12 – жали се, 13 – даје дозволу за рад, 14 – делегира ректора, 15 – делегира директора, 16, 17 и 18 – делегира студентског представника

Статус државних и приватних ВШУ у односу на Владу се разликује, пошто је Влада оснивач државних ВШУ и покрива њихове материјалне трошкове, омогућава бесплатно школовање одређеном броју студената, плаћа запослене, финансира наставне активности и сл. У погледу осигурања квалитета, Влада, преко ресорног министарства, има исту одговорност према свим ВШУ – издавање дозволе за рад по доношењу одлуке о акредитацији, инспекција финансијског и материјалног управљања ВШУ и друго. Све ВШУ подвргавају се истој процедури акредитације.

1.1.3 Процедуре и чиниоци у оснивању нових високошколских установа, студијских програма и предмета

Оснивање нове ВШУ захтева испуњавање одређених услова које је дефинисао Закон у погледу броја стално запослених наставника, броја и области студијских програма, инфраструктуре и сл. Оснивач тада приступа припреми документације коју дефинишу стандарди за почетну акредитацију, а по процедури почетне акредитације коју обавља КАПК и која укључује посету ВШУ. КАПК у року од три месеца од дана пријема захтева сачињава

извештај о почетној акредитацији високошколске установе и њених студијских програма, који доставља Министарству са препоруком да изда дозволу за рад или одбије захтев високошколске установе. Стандарди за почетну акредитацију се још увек не примењују јер нису озваничени објављивањем у Службеном Гласнику.

Нови студијски програм мора проћи целокупну процедуру акредитације. Пошто програм добије акредитацију, ВШУ може на њега уписивати студенте.

Уобичајена процедура успостављања нових предмета (курсева) у оквиру већ постојећих и акредитованих студијских програма јесте да релевантни органи ВШУ (Веће факултета и Сенат универзитета, или Веће високе школе) одобре увођење нових предмета (курсева) и обратe се КАПК ради коначног одобрења.

1.1.4 Унутрашњи механизми за обезбеђење квалитета у високошколским установама

Члан 17. ЗВО дефинише обавезу самовредновања ВШУ. Према стандардима за акредитацију, свака ВШУ мора да има тело задужено за обезбеђење квалитета које се зове „Комисија за обезбеђење квалитета и самовредновање“. Ово тело, како је то дефинисано поменутиm документом, чине наставници, ненаставно особље и студенти. Улога студената у припреми извештаја о самовредновању додатно је ојачана захтевом из Члана 17. ЗВО о њиховом обавезном укључивању у оцену квалитета ВШУ у облику резултата студентских анкета. Њихове активности регулишу статuti ВШУ. Редовна активност овог тела јесте имплементација и анализа студентских упитника на крају сваке године за сваки предмет. ВШУ такође спроводи сопствену SWOT анализу за извештај о самовредновању. Ово тело је и тим за припрему извештаја о самовредновању.

Самовредновање ВШУ представља обавезан процес према ЗВО, Члан 17, и спроводи се периодично према стандардима за самовредновање. Скуп стандарда који се односе на самовредновање (АНЕКС 8), заједно са упутствима (АНЕКС 13), од помоћи су ВШУ у припреми извештаја о самовредновању. Овај се извештај припрема у циљу контроле квалитета установе у целини, студијских програма, наставе и услова за наставни процес. Унутрашњу евалуацију треба спроводити минимално сваке три године, а треба да се укључе и коментари и мишљења студената. У оквиру спољашње провере квалитета и акредитације ВШУ, свака ВШУ уз осталу неопходну документацију мора да приложи и овај извештај.

1.2 Историјат Комисије

Прва комисија формирана је 2002. године од стране прве демократске владе коју је водио Зоран Ђинђић, први председник Националног савета за високо образовање. Главне активности ове комисије биле су евалуација новоформираних приватних ВШУ, као и стварање првог документа о критеријумима и процедури акредитације 2004. године.

КАПК, онаква каква је данас, формирана је према Закону о високом образовању из 2005 („Службени гласник“ бр. 76/2005 и амандмани из 2007. и 2010) (АНЕКС 1). Чланови КАПК у првом мандату били су изабрани јуна 2006, а у другом мандату марта 2011.

На почетку првог мандата 2006, КАПК је разрадила документе везане за процесе обезбеђења квалитета: правилнике, стандарде и упутства за акредитацију установа и студијских програма, спољашњу проверу квалитета и самовредновање. Током 2006. и 2007, обучена је велика група рецензента и одржани су бројни семинари на ВШУ о начину припреме документације за акредитацију. У то време, било је неопходно да се створи законска основа за рад постојећих државних и приватних ВШУ, акредитацијом и једних и других – и институција и студијских програма – по истим критеријумима и процедурама. Први круг акредитације је завршен а резултати процеса представљени су у поглављу 2. У тренутку усвајања овог Извештаја, Комисија се налази у периоду између два круга акредитације, а највећи део активности односи се на спољашњу проверу квалитета ВШУ, која има за циљ да оцени развој њиховог унутрашњег система квалитета.

1.3 Изјава о мисији

Мисија Комисије је да допринесе одржању и унапређењу квалитета високог образовања у Србији, као и усаглашености са међународно признатим стандардима квалитета, да креира тим обучених рецензента за процес акредитације и спољашње провере квалитета, да преузме улогу покретачке снаге за развој мера обезбеђења квалитета у високом образовању у земљама Западног Балкана, кроз стимулацију сарадње међу агенцијама у региону.

Ову је Мисију КАПК званично усвојила и објавила на својој Интернет страници (www.kapk.org).

КАПК, од свог оснивања, активно обавља низ задатака с циљем имплементације промена и реформи у области обезбеђења квалитета у високом образовању. Према ЗВО, задаци и компетенције КАПК, у светлу њене мисије, јесу следећи:

1. Спроводи процедуру акредитације ВШУ и студијских програма и издаје уверење о акредитацији.
2. Препоручује НСВО следеће:
  - стандарде који се односе на почетну акредитацију;
  - стандарде и поступке за акредитацију ВШУ;
  - стандарде и поступке за акредитацију студијских програма;
  - стандарде за самовредновање ВШУ;
  - стандарде и поступке за спољашњу проверу квалитета ВШУ;
3. Помаже и сарађује са ВШУ у обезбеђењу и промовисању обезбеђења квалитета;
4. Помаже учесницима у процесу (студентима, тржишту рада, представницима власти, итд.) у разумевању значаја обезбеђења квалитета и демонстрирању способности да се подрже промене;
5. Ствара базу рецензената;
6. Чини напоре да стандарди и поступци за акредитацију одговарају онима у европском простору високог образовања;
7. Сарађује са другим националним и интернационалним агенцијама за обезбеђење квалитета.
8. Сачињава извештај о почетној акредитацији у поступку издавања дозволе за рад.

Да би реализовала своју мисију, КАПК сарађује са НСВО, МПН и другим државним органима и ВШУ, образовним и научноистраживачким установама, тржиштем рада и студентским организацијама. Комисија чини напоре да оствари активну сарадњу са сличним институцијама и организацијама у другим европским земљама, с циљем пуне имплементације смерница из Болоњске декларације и успостављања Европског простора високог образовања.

1.4 Опис законског оквира и других прописа који се односе на Комисију

Оснивање КАПК је регулисано ЗВО с циљем побољшања квалитета ВШУ и студијских програма. Новина, уведена овим законом, била је то да се КАПК оснива по ЗВО (Члан 13.) и да је независна је у свом одлучивању, било да акредитује ВШУ, издаје акт упозорења ВШУ, или одбија захтев за акредитацију.

КАПК се у свом раду ослања на ЗВО, Чланови 13-17 (АНЕКС 1). Документи који регулишу активности КАПК су Пословник КАПК (АНЕКС 2.1), Стандарди рада КАПК (АНЕКС 3.1) и Етички кодекс (АНЕКС 3.2). Сви чланови КАПК, особље и рецензенти, у обавези су да поштују ова три документа и потпишу изјаву о одсуству сукоба интереса (АНЕКС 3.3).

Све активности КАПК регулисане су скупом интерних докумената који носе заједнички назив Организација техничке и административне подршке КАПК са упутствима (АНЕКС 2.2). КАПК је такође развила методе побољшања квалитета сопственог рада применом софтвера NEXTAIR који надзире цео процес акредитације (АНЕКС 2.3). Ова метода је у пуној примени од јула 2010. и значајно је унапредила ефикасност администрације КАПК.

На почетку свог мандата јуна 2006. а у складу са задацима садржаним у ЗВО, Члан 14, КАПК је приступила припреми предлога стандарда и поступка за акредитацију, спољашњу проверу квалитета и самовредновање. Предлог је сачињен на основу Европских стандарда и смерница и Даблинских дескриптора.

Октобра 2006, након јавне дискусије, НСВО је утврдио 6 група стандарда:

1. Стандарди за акредитацију ВШУ;
2. Стандарди за акредитацију студијских програма првог и другог степена;
3. Стандарди за акредитацију студијских програма докторских студија;
4. Стандарди за акредитацију студијских програма докторских студија у области уметности (усвојени 2010);
5. Стандарди за самовредновање ВШУ;
6. Стандарди за спољашњу проверу квалитета ВШУ

као и:

- Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и њихових студијских програма, са 4 групе стандарда (АНЕКС 6.1)
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, са групом стандарда (АНЕКС 8)
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа, са групом стандарда (АНЕКС 7.1)

Сви стандарди, поступци и упутства објављени су у књизи „Акредитација у високом образовању“ и учињени јавно доступним на интернет страници КАПК (www.kapk.org).

Према ЗВО (Чланови 13, 14) и према правилницима за акредитацију и за спољашњу контролу квалитета, чланови КАПК имају двојну одговорност у процесу провере квалитета: као чланови тела које доноси одлуке и као чланови експертских тимова/панела за посете ВШУ и припрему извештаја.

1.5 Финансирање Комисије

Финансирање КАПК регулисано је ЗВО и Законом о буџету Републике Србије, који се усваја за сваку фискалну годину. Према ЗВО, члан 13, рад КАПК финансира се из накнада за акредитацију које уплаћују ВШУ у процесу акредитације, са посебног подрачуна за ове намене, којом у ову сврху управља МПН. Члан 13. ЗВО изричито одређује да се ти ресурси не могу користити ни за коју другу сврху осим за финансирање рада КАПК у процесу акредитације (АНЕКС 1). Овим се ресурсима управља у складу са члановима 35-43 Пословника Комисије, део о финансирању КАПК (АНЕКС 2.1). Према одредбама из чланова 37-40. овог документа, плаћања са подрачуна КАПК могу се вршити само уз одобрење и потпис председника КАПК, што КАПК-у обезбеђује независност у руковођењу сопственим финансијским ресурсима. КАПК има оперативну аутономију у погледу сопственог буџета.

Накнаде за акредитацију обухватају трошкове акредитације установа и сваког студијског програма. Ниво накнада одређује НСВО. У тренутку усвајања овог Извештаја, накнаде за акредитацију крећу се у распону од 540.000-900.000 РСД за установе и 180.000 РСД за студијске програме. Спољашња провера квалитета ВШУ је бесплатна.

У процесу акредитације сваке ВШУ и сваког студијског програма, неопходно је ангажовати два рецензента, што је, имајући у виду укупан број ВШУ и програма, знатан трошак у буџету КАПК. Ниво накнада рецензентима дефинише НСВО и он се креће у распону од 20.000 до 30.000 РСД. Још један значајан трошак јесу накнаде за 15 чланова КАПК, утврђене одлуком Народне скупштине, као и трошкови везани за обавезне посете ВШУ и одласци на различите конференције у земљи и иностранству. КАПК такође има материјалне трошкове, накнаде за различите услуге (нпр. оне везане за софтвер и сл.), чланарине у различитим међународним организацијама за обезбеђење квалитета, трошкове везане за набавку потребне опреме (рачунара, факс-апарата и сл.). КАПК опрему набавља кроз поступак јавних набавки, у складу са законима који то дефинишу у Србији. Према ЗВО, МПН је одговорно за техничку и административну подршку КАПК, па део особља КАПК плаћа МПН, док остале плаћа КАПК. У тренутку усвајања овог Извештаја, МПН финансира 4 радника КАПК, док 8 плаћа КАПК.

Управљање финансијама регулише Пословник Комисије (АНЕКС 2.1) као и документ који дефинише финансијске процедуре (АНЕКС 2.2). Сваке године КАПК усваја финансијски план (АНЕКС 5.1). Финансијским средствима током године управља председник КАПК у складу са претходно усвојеним планом и дефинисаним процедурама. Административну подршку у смислу

улазних и излазних финансијских трансакција са рачуна КАПК пружа особље МПН. До сада, КАПК је сваке године пословала позитивно (АНЕКС 5.2).

У складу са годишњим финансијским извештајем за 2011 (АНЕКС 5.3), КАПК је на рачуну имала 231.043.814,57 РСД, од којих 22.530.062,50 РСД као приход у 2011, а 208.513.752,07 РСД је пренето из претходне године. Укупни трошак у 2011. достигао је 27.537.557,99 РСД, а детаљније је приказан у финансијском извештају.

1.6 Унутрашња организација Комисије

1.6.1 Чланови КАПК

Чланови КАПК представљају тело које доноси одлуке и одговарају одбору или савету у многим другим агенцијама. Према ЗВО, Члан 13, КАПК има 15 чланова, од којих три члана из сваког од 5 образовно-научних и/или образовно-уметничких поља – природних наука и математике, друштвених наука, медицинских наука, техничко-технолошких наука и уметности. Мандат чланова КАПК је 4 године. Члан КАПК не може бити особа изабрана или именована у неки орган власти, орган територијалне аутономије или локалне управе, НСВО, неки орган политичке партије, или је орган руковођења неке ВШУ (декан, ректор, директор). Иста особа може се реизабрати само једном. Према ЗВО, КАПК из реда својих чланова бира председника и потпредседника.

Чланове КАПК бира НСВО на мандат од 4 године, уз могућност другог мандата, из реда истакнутих универзитетских професора, стручњака у области провере квалитета и реформе високог образовања, из државних и приватних ВШУ, на препоруку КОНУС-а. КОНУС објављује јавни позив за кандидате за чланство у КАПК. Кандидати подносе своје кандидатуре у року од 15 дана од дана објављивања позива. Листа кандидата доступна је јавности у периоду од 8 дана од дана истека рока за подношење кандидатура. Коментари и сугестије у вези са кандидатима могу се упутити у року од 30 дана од дана објављивања листе. По разматрању коментара и сугестија, КОНУС сачињава коначни предлог листе кандидата, са максимално 5 кандидата из сваког образовно-научног и образовно-уметничког поља и предлог подноси НСВО. НСВО бира чланове КАПК у року од 30 дана од датума пријема предлога. НСВО може повући избор неког члана КАПК пре истека његовог мандата у три случаја: 1) ако члан затражи да буде изузет; 2) у случају да је изабран на неки од поменутих руководећих положаја; 3) ако члан не извршава савесно своје дужности везане за анагажовање у КАПК или ако угрожава репутацију КАПК. Кључна разлика између трећег разлога и прва два, јесте то да НСВО не може повући избор без писаног образложења од стране КОНУС-а. До повлачења избора чланова КАПК до сада није долазило.

Чланови КАПК су експерти не само у свом научном/уметничком пољу, већ и у различитим областима обезбеђења квалитета, пошто је то један од критеријума за њихов избор. Стручност чланова КАПК у процесима обезбеђења квалитета изграђивала се у периоду првог сазива КАПК (2006-2010), посебно захваљујући њиховом учешћу на различитим интернационалним/европским семинарима и радионицама о аспектима процедура провере квалитета, улози у развоју стандарда, правила, прописа, протокола и смерница за различите типове евалуација и, коначно, због њиховог искуства у реализацији поступака описаних у поглављу 2.6. Од садашњих чланова КАПК, половина су стари чланови, који су новим члановима пренели своја искуства у погледу различитих активности везаних за унапређење квалитета. Овим је обезбеђен континуитет у раду КАПК.

Чланови КАПК задужени су за обуку рецензената. Од 2007, КАПК је организовала 20 семинара посвећених акредитацији установа и студијских програма за рецензенте у свим већим универзитетским центрима. У 2010. и 2011, КАПК је организовала 2 семинара за обуку студената за акредитацију и спољашњу проверу квалитета. Састанци и дискусије између чланова КАПК и студената одвијају се током припреме посета ВШУ, као и након посета током припреме извештаја. На почетку првог круга спољашње провере квалитета у 2011, КАПК је одржала један семинар за рецензенте о процедурама и методологији спољашње провере квалитета ВШУ.

У поступку акредитације чланови КАПК доносе одлуке на основу извештаја рецензената, извештаја о посетама, и на основу личног увида у документацију предату од стране ВШУ. Чланови КАПК су задужени за писање образложења одлука донетих на састанку КАПК. Од фебруара 2012. административну подршку у тим активностима члановима КАПК пружа 12 асистената.

КАПК има редовне састанке сваке 2 недеље, а некада и недељно. Агенда увек садржи извештаје о различитим врстама провере квалитета, о којима се доносе одлуке након реферисања задужених чланова поткомисија. Разматрају се и друга питања, као што су организациони проблеми, извештаји о дешавањима између два састанка, извештаји о дешавањима у ENQA и другим међународним организацијама, и слично. Између редовних састанака КАПК, чланови КАПК раде појединачно на припреми различитих извештаја, посећују ВШУ, присуствују скуповима и састанцима у земљи и иностранству, учествују у обуци високошколских установа и рецензената, итд. Чланови поткомисија састају се у просторијама КАПК ради припреме посета високошколским установама, током посета и у припреми нацрта извештаја. Чланови КАПК на активности везане за комисију „троше“ у просеку 2 дана недељно.

1.6.2 Административно-техничка подршка

КАПК у свом раду има административну подршку (АНЕКС 4.1) и асистенте који пружају техничку подршку у писању извештаја о акредитацији и спољашњој провери квалитета. МПН обезбеђује стручну, административно-техничку и информациону подршку за већину активности КАПК. КАПК користи канцеларије и административно особље МПН, али запошљава и додатно особље које сама плаћа. Од 12 административних радника, МПН је за подршку КАПК определило и плаћа 4, док преосталих 8 запошљава и плаћа КАПК. Процедура именовања укључује јавни позив/конкурс, интервјуе са члановима КАПК, и заједничку одлуку чланова КАПК. Лице се тада запошљава потписивањем уговора (АНЕКС 4.2). Запослени радници морају да потпишу изјаву о непостојању сукоба интереса (АНЕКС 3.3). Свако од њих има одговорности за одређени скуп активности у процесима акредитације и спољашње провере квалитета:

- 6 административних референата, који припадају различитим пољима (природне науке и математика, друштвене науке, медицинске науке, техничко-технолошке науке и уметност) воде рачуна о пријавама из њиховог поља и комуницирају са релевантним рецензентима и члановима поткомисија;
- финансијски референт се стара о финансијама КАПК и комуницира са одговарајућом службом МПН;
- систем-аналитичар креира административне, укључујући ИТ;
- секретар КАПК води записнике са састанака КАПК;
- ИТ референт води базу података, користи различите софтверске апликације, унапређује и одржава рачунаре у канцеларији КАПК и пружа подршку члановима КАПК у разрешавању проблема везаних за употребу рачунара;
- правник, ангажован на разрешавању правних питања, комуницира са одговарајућом службом МПН и управља целокупном административном подршком раду КАПК;
- референт Одељења за комуникацију са ENQA, који помаже у контактима члана КАПК са канцеларијом ENQA

Организациона структура представљена је на Табели 1.

1.7 Остале активности Комисије

КАПК има и образовну улогу да организује и води обуку везану за различите аспекте обезбеђења квалитета: за универзитете и високе школе - о примени стандарда обезбеђења квалитета и припреми документације за акредитацију; за рецензенте - о процедурама евалуације; за студенте и представнике тржишта рада - о начинима интеграције у систем обезбеђења квалитета и о помоћи у побољшању високог образовања у Србији. Чланови КАПК су интегрисани у европски систем обезбеђења квалитета у високом образовању тиме што: учествују у ENQA и другим дешавањима везаним за обезбеђење квалитета, представници КАПК су укључени у базу ENQA рецензената, КАПК организује радионице о обезбеђењу квалитета доприносећи на тај начин интеграцији националног система високог образовања у европски простор високог образовања.

1.8 Међународне активности Комисије

КАПК има статус кандидата за чланство у ENQA, додељен 22. септембра 2010. године. КАПК је пуноправни члан Интернационалне мреже агенција за обезбеђење квалитета у високом образовању – *INQAANE*. Октобра 2009, КАПК је била домаћин Немачке ректорске конференције: *Интернационална мрежа за обезбеђење квалитета у високом образовању*, одржане у Београду. Комисија је уз Светски универзитетски сервис (*WUS*) била домаћин семинара *Самооцењивање и обезбеђење квалитета ВШУ*, одржаног јула 2010. у Београду. КАПК је била домаћин ТЕМПУС CUBRIK пројекта у Београду, 13-15. марта 2012, са радионицом за агенције о спољашњој процени квалитета.

Уз ово, чланови КАПК учествовали су на регионалним конференцијама посвећеним реформи високог образовања и обезбеђењу квалитета и посећивали сличне агенције у другим земљама (Ирској, Финској, Мађарској, Хрватској, Аустрији), укључујући и дирекцију ENQA. КАПК одржава редовне састанке са члановима Болоњске групе за праћење болоњског процеса (*BUFG*) како би држала корак са најновијим постигнућима у ЕНЕА. Да би успешно постизала своје циљеве, КАПК је учествовала у неколико пројеката које су финансирани ТЕМПУС, WUS и Савет Европе.

Чланови КАПК врло су активни у скоро свим ENQA дешавањима, укључујући и Генералну скупштину. КАПК је био домаћин ENQA радионице о развоју процедура обезбеђења квалитета, 3-4. маја 2012. у Београду.

1.9 Унутрашњи механизми обезбеђења квалитета које предузима Комисија

Развој и имплементација унутрашњих механизма обезбеђења квалитета потребни су да би се стекао увид у капацитет Комисије да се прилагоди новим захтевима и трендовима, као и да перманентно унапређује своју делатност одржавајући солидан и кредибилан методолошки оквир и модел управљања.

КАПК је до сада имплементирала 2 врсте унутрашњих механизма обезбеђења квалитета: користила је спољашње компоненте као што су анализа упитника које су попуњавали различити чиниоци у високом образовању, као и унутрашње компоненте, као што су SWOT анализа, примена мера за спречавање конфликта интереса, разговори са особљем, припрема извештаја о самовредновању и анализа коментара са састанака на којима је извештај био представљен, итд.

1.9.1 Спољашња компонента: мишљење заинтересованих чинилаца

Ово поглавље представља анализу повратних информација које су обезбедили универзитети (ректори и проректори), факултети (декани и продекани), директори високих школа струковних студија, као и рецензенти (универзитетски професори и студенти) и послодавци.

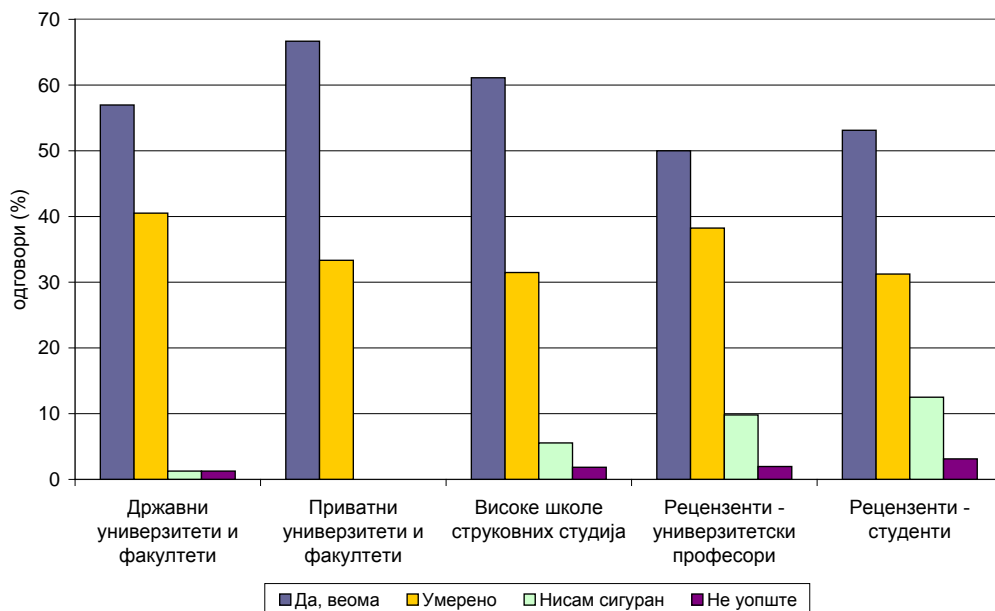
Документ представља компилацију одговора добијених од стране 106 чланова управа ВШУ (79 државних и 29 приватних), 55 директора високих школа струковних студија, 102 рецензента – професора универзитета, 62 рецензента – студента, и 23 послодавца. Упитник за академску заједницу имао је 17 питања, на која се могло одговорати избором од 4 опције. Упитници за послодавце имали су 7 питања, са 3 могуће опције одговора. Сви су резултати презентовани на интернет страници КАПК (www.kapk.org).

Ниједан од учесника није се генерално супротставио концепту акредитације а исказано је и разумевање за различите проблеме са којима су се сусретали, с обзиром на то да се радило о првом кругу акредитације. Велика већина одговора на сва питања у свим групама била је врло позитивна или позитивна, док је само врло мали проценат био негативан.

Овде представљамо као илустрацију резултате одговора на два питања за академску заједницу и три питања за послодавце.

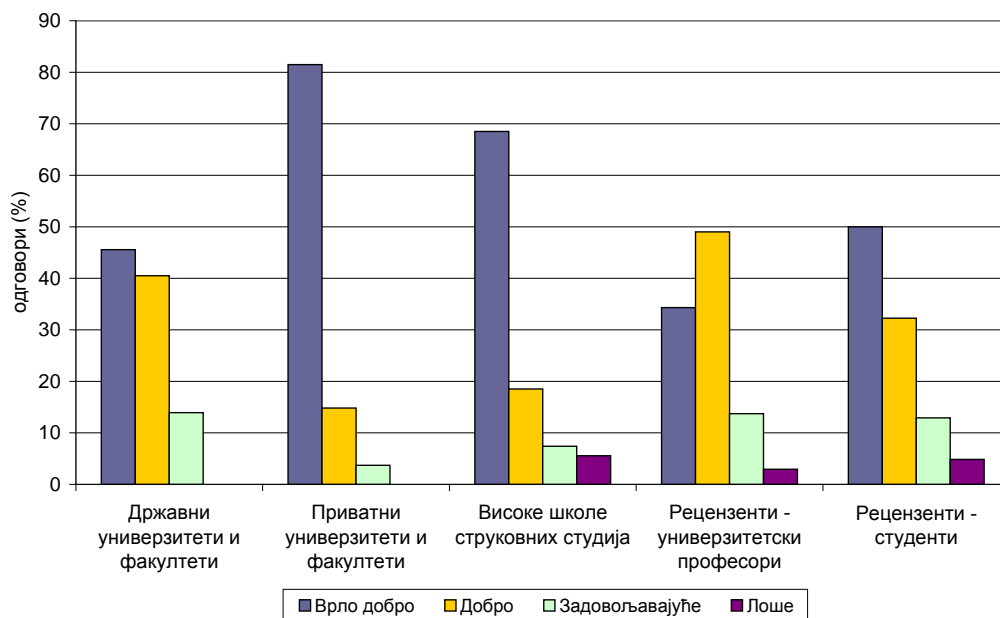
Када је постављено питање да ли је процес акредитације ефикасан и ефикасан, више од половине одговора из академске заједнице био је „да, врло“, док је једна трећина одговорила са „прихватљив“ (графикон 1).

Графикон 1. Одговори на питање „У којој мери КАПК организује и изводи акредитацију на ефикасан и ефикасан начин?“

На питање постављено академској заједници да ли је рад чланова КАПК професионалан, компетентан, и етичан, одговори су били другачији (графикон 2). Скоро 70% учесника из струковних школа и преко 80% учесника из приватних ВШУ, као и половина анкетираних из државних ВШУ и студената- рецензената одговара са „врло добар“. У групи универзитетских професора-рецензената, највише је одговора „добар“. Мање од 6% одговора било је „лош“.

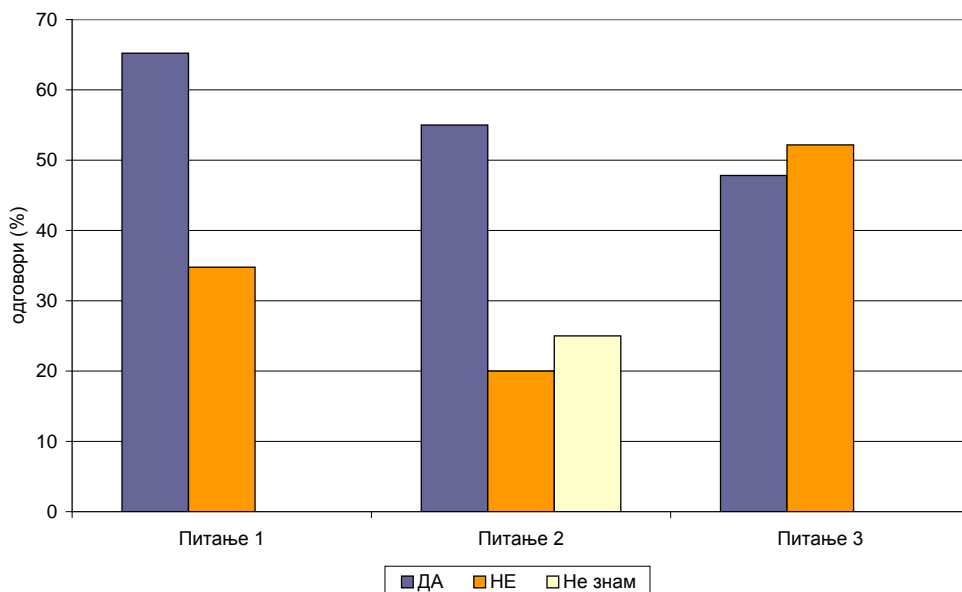

Графикон 2. Одговори на питање “Како би оценили професионалност, компетенције и етику чланова КАПК?”

Прва три питања послодавцима била су:

1. Да ли сте упознати са процесом акредитације у високом образовању?
2. Ако је одговор ДА, сматрате ли да акредитација доприноси унапређењу високог образовања?
3. Да ли сте знате да у Србији постоји Комисија за акредитацију и проверу квалитета?

Одговори су били врло охрабрујући, пошто је више од 60% било упознато са процесом акредитације у високом образовању, а више од 50% сматрало је да акредитација доприноси унапређењу високог образовања (графикон 3). Приближно половина послодаваца у Србији знала је да у Србији постоји КАПК.

Графикон 3. Одговори послодаваца (питања су у тексту)

Општи закључак је да сви учесници имају позитивно мишљење о процесу акредитације, стандардима, препорукама и одлукама КАПК, као и о раду чланова КАПК. Није било оних који су против идеје акредитације. Критика се углавном односила на проблеме организације, комуникације, одсуства искуства, а изражена је нада да се ради само о почетним проблемима, који ће се превазићи бољим уходавањем система.

1.9.2 Унутрашња компонента: *SWOT* анализа

SWOT анализа коју је спровела КАПК представља реалистичну анализу добрих страна, слабости, прилика и претњи. На основу те анализе, чиниће се напори да се побољша рад КАПК, тј. да се уклоне недостаци на које је указала SWOT анализа. Анализа треба да послужи као основа за дефинисање стратешких циљева КАПК. Комисија тежи ка томе да ублажи и уклони претње и слабости садржане у SWOT анализи, а посебно оне на којима се може одмах радити. КАПК има за циљ да побољша и унапреди добре стране и добро искористи постојеће прилике.

У извођење SWOT анализе били су укључени: чланови КАПК, административно особље, представници институција високог образовања и један студент. Укључивање чланова КАПК у припрему SWOT анализе подразумевало је коришћење *браинсторминг* методе.

SWOT анализа је процењивала следеће елементе и аспекте рада КАПК: активности, званични статус, ресурсе, мисију, независност, критеријуме и

процедуре за акредитацију и спољашњу проверу квалитета које КАПК користи, као и начин рада и одговорност.

ДОБРЕ СТРАНЕ

1. Компетентност и професионализам чланова КАПК;
2. Развијеност и примена стандарда и процедура за унутрашњу и спољашњу проверу квалитета у високом образовању, у складу са ESG;
3. Посвећеност чланова КАПК побољшању квалитета у високом образовању;
4. Независност у одлучивању и доношењу одлука чланова КАПК;
5. Учешће студената у активностима КАПК;
6. Активности везане за континуирани развој процедура обезбеђења квалитета;
7. Саветодавна и образовна улога КАПК;
8. Добра сарадња са ВШУ;
9. Сарадња са другим агенцијама у окружењу;
10. Добра сарадња и остварени контакти са међународним асоцијацијама и организацијама које се баве квалитетом у високом образовању у Европи;
11. Велики број пробраних и обучених рецензенат како наставника тако и студената;
12. Адекватан простор, опрема, ИТ, веб технологије, као и одговарајућа организација службе КАПК;

СЛАБОСТИ

1. Честе промене административног и другог особља за техничку подршку од стране МПН;
2. Недовољан број административног особља са адекватном стручношћу у области обезбеђења квалитета;
3. Превелики обим посла за чланове КАПК;
4. Недовољно учешће интернационалних експерата у акредитацији и спољашњој провери квалитета ВШУ;
5. Недовољан број рецензената у неким областима;
6. Неуједначена строгост рецензената;
7. Искривљена слика о КАПК у јавности због медијских напада појединаца који нису задовољни одлукама КАПК;
8. Селективно публикување извештаја о акредитацији у протеклом периоду;
9. Унутрашња контрола квалитета КАПК још увек није заснована на периодичним повратним информацијама од корисника;
10. Нема систематског истраживања (системске свеобухватне анализе) ефеката процеса акредитације и спољашње контроле квалитета на квалитет и ефикасност студирања.

Мере за ублажавање С1, С2 и С3: Повећање броја административних радника, обучавање особља за одређене активности кроз учешће на конференцијама, радионицама и кроз посете европским агенцијама.

Рок: 1-3 године (највероватније ће се остварити)

Мере за ублажавање С4, С5 и С6: Кампања за увођење нових рецензената из наше академске заједнице, организовање њихове обуке, позивање интернационалних експерата, редовне исплате хонорара;

Рок: 1-3 године (највероватније ће се остварити)

Мере за ублажавање С7: Организовање конференција за штампу, давање интервјуа медијима, увођење особе за односе са јавношћу КАПК;

Рок: 1-2 године (највероватније ће се остварити)

Мере за ублажавање С8: КАПК је одлучила да објављује све извештаје;

Рок: одмах (већ постигнуто)

Мере за ублажавање С9: КАПК је одлучила да спроводи периодичну интерну процену квалитета сопственог рада;

Рок: 1-3 године (највероватније ће се остварити)

Мере за ублажавање С10: КАПК је одлучила да спроведе свеобухватну системску анализу српског високог образовања, са утицајем процеса екстерне евалуације на високо образовање;

Рок: 1-2 године (највероватније ће се остварити)

ПРИЛИКЕ

1. Стварање националног оквира квалификација Републике Србије;
2. Анализа и ревизија процеса реформе високог образовања на националном нивоу;
3. Информисање јавности о активностима и улози КАПК и НСВО;
4. Повећање свести студената у погледу њихове улоге као партнера у високом образовању;
5. Повећање подршке од стране институција власти;
6. Повећање учешћа послодаваца у редефинисању исхода учења и компетенција;
7. Искоришћавање прилика везаних за статус земље-кандидата за чланство у ЕУ;
8. Ефикаснија дисеминација и искоришћавање података са интернет странице КАПК;
9. Искоришћавање интернационалних прилика (углавном ENQA) кроз радионице и пројекте (углавном ТЕМПУС) о аспектима обезбеђења квалитета;
10. Добијање пуноправног чланства у ENQA;
11. Стварање регионалне базе рецензената.

ПРЕТЊЕ

1. Дуготрајна неповољна економска ситуација у Србији;
2. Мишљења послодаваца нису довољно узета у обзир у процесу ревизије курикулума и исхода учења;
3. Мала академска заједница у земљи (лични контакти, већа вероватноћа сукоба интереса);
4. Одсуство мотивације ВШУ (отпор променама, лоша сарадња и размена искустава);
5. Одсуство хармонизације студијских програма на нивоу стручних асоцијација и ВШУ у истом научном пољу, с обзиром на минимум заједничке структуре и исхода учења;
6. Одсуство тзв. *benchmark statements* (стандарди за тестирање/компарацију предмета, квалификација и сл.) у свим научним/уметничким областима;
7. Постојећа снажна мотивација ВШУ (узрокована неадекватним финансирањем по броју студената) да повећавају број студијских програма и студената, стављајући то изнад потребе за високим квалитетом студирања;
8. Продужена процедура избора која нарушава континуитет рада КАПК између 2 изборна рока.
9. Недовољна ефикасност администрације МПН у извршавању финансијских налога, што резултује кашњењем плаћања.

SWOT анализа представљена овде први је покушај да се анализирају активности КАПК. Планира се наставак ове анализе са циљем одржања добрих елемената и ублажавања слабости, нпр. сачињавањем акционог плана за побољшање ситуације.

2 УЛОГА КОМИСИЈЕ У ОБЕЗБЕЂЕЊУ КВАЛИТЕТА ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

2.1 Опис методологије рада Комисије

КАПК користи 3 спољашња механизма за обезбеђење квалитета у високом образовању:

- **Акредитацију студијских програма,**
- **Акредитацију ВШУ, и**
- **Спољашњу контролу квалитета ВШУ.**

Комплексан процес обезбеђења квалитета који спроводи КАПК, заједно са мерама унутрашњег обезбеђења квалитета представљен је на Табели 2.

Табела 2. Преглед процеса спољашње евалуације које спроводи КАПК.

Спољашња евалуација коју спроводи КАПК	Публиковани документи о критеријумима и процедурама евалуације	Процес евалуације	Ресурси	Унутрашње мере обезбеђења квалитета КАПК које омогућују успешну евалуацију
АКРЕДИТАЦИЈА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА (5 год.)	<ul style="list-style-type: none"> - Правилник о стандардима и поступку акредитације ВШУ и њихових студијских програма - Стандарди за акредитацију студијских програма 1. и 2. нивоа - Стандарди за акредитацију докторских студија - Стандарди за акредитацију докторских студија у области уметности - Упутства за припрему докумената за акредитацију студијских програма 	<ul style="list-style-type: none"> - ВШУ подноси документацију за акредитацију студијског програма - Процена од стране 2 рецензента (унив. проф.) - Чланови КАПК припремају нацрт извештаја - КАПК доноси одлуку - Активност праћења у случају условне одлуке - Процедура жалбе у случају негативне одлуке - Уверење о акредитацији - Дозвола за рад 	<ul style="list-style-type: none"> - База обучених рецензента - Чланови КАПК - Админ. особље КАПК - Асистенти - Канцеларије и инфраструктура - Софтвер за вођење базе података NEXTAIR 	<ul style="list-style-type: none"> - Мере за превенцију сукоба интереса - Професионализам чланова и особља КАПК - Независно одлучивање - Обучени рецензенти - Комуникација са ВШУ - Мере за побољшање базиране на: надзору (екстерном и интерном), системској анализи, SWOT анализи
АКРЕДИТАЦИЈА ВШУ (5 год.)	<ul style="list-style-type: none"> - Правилник о стандардима и поступку акредитације ВШУ и њихових студијских програма - Стандарди за акредитацију 	<ul style="list-style-type: none"> - ВШУ подноси документацију за акредитацију установе - Процена од стране 2 рецензента (унив. проф.) - КАПК формира поткомисију која 	<ul style="list-style-type: none"> - База обучених рецензента (унив. проф. и студената) - Чланови КАПК - Админ. особље КАПК - Асистенти - Канцеларије и 	<ul style="list-style-type: none"> - Мере за превенцију сукоба интереса - Професионализам чланова и особља КАПК - Независно одлучивање - Обучени рецензенти

	<p>ВШУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета ВШУ - Стандарди за самовредновање и оцењивање квалитета ВШУ - Упутства за припрему документације за акредитацију ВШУ 	<ul style="list-style-type: none"> укључује студенте - Поткомисија обавља посету ВШУ - Поткомисија припрема нацрт извештаја - КАПК доноси одлуку - Праћење активности у случају условне одлуке - Процедура жалбе у случају негативне одлуке - Уверење о акредитацији - Дозвола за рад 	<p>инфраструктура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Софтвер за вођење базе података NEXTAIR 	<ul style="list-style-type: none"> - Брифинг ВШУ - Мере за побољшање базиране на: надзору (екстерном и интерном), системској анализи, SWOT анализи
<p>СПОЉАШЊА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА ВШУ</p> <p>(5-8 год.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета ВШУ - Стандарди за спољашњу проверу квалитета ВШУ - Правилник о стандардима за смовредновање и оцењивање квалитета ВШУ - Стандарди за самовредновање ВШУ - Упутства за припрему документације за спољашњу проверу квалитета ВШУ - Упутства за припрему извештаја о самовредновању 	<ul style="list-style-type: none"> - ВШУ подноси извештај о самовредновању и пратећу документацију - Процена од стране 2 рецензента (унив. проф.) - КАПК формира поткомисију укључујући студенте - Поткомисија обавља посету ВШУ - Поткомисија припрема нацрт извештаја - КАПК усваја извештај - КАПК објављује извештај - Активност праћења у случају недостатака 	<ul style="list-style-type: none"> - База обучених рецензента (унив. проф.) - Чланови КАПК - Админ. особље КАПК - Канцеларије и инфраструктура - Софтвер за вођење базе података NEXTAIR 	<ul style="list-style-type: none"> - Мере за превенцију сукоба интереса - Професионализам чланова и особља КАПК - Независно одлучивање - Обучени рецензенти - Брифинг ВШУ - Мере за побољшање базиране на: надзору (екстерном и интерном), системској анализи, SWOT анализи

2.1.1 Акредитација установа и студијских програма

Акредитација је периодична активност КАПК током које КАПК утврђује да ли је испуњен *праг/критична вредност критеријума за акредитацију било установе, било студијског програма*. Процес резултира издавањем:

- **Одлуке о акредитацији са Уверењем** за ВШУ или студијски програм, што је неопходно за добијање дозволе за рад.
- **Акта упозорења** који указује на недостатке у смислу испуњавања стандарда. КАПК даје ВШУ одређени период за исправљање и/или елиминисање уочених недостатака, а по протицању рока доноси коначну одлуку. Упозорење представља прилику да ВШУ побољша сопствени квалитет. Рокови за реаговање по Акту упозорења су у распону од 1 до 6 месеци, у зависности од врсте и броја недостатака.
- **Одлуке о одбијању** захтева за акредитацију. Ако КАПК одбије захтев за акредитацију, оснивач одбијене ВШУ може се жалити НСВО у року од 30 дана по пријему одлуке.

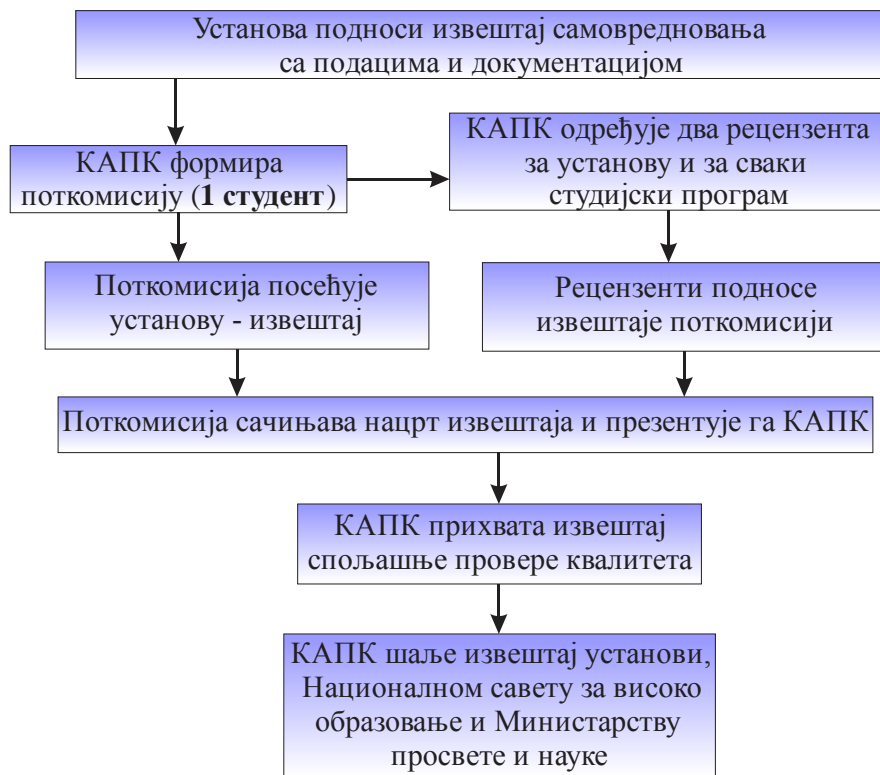
Шематска презентација процедуре акредитације дата је Шемом 4.

Шема 4. Процедура акредитације

2.1.2 Спољашња провера квалитета високошколских установа

Спољашња провера квалитета је такође периодична активност КАПК. Основни документ за процес спољашње провере квалитета је извештај о самовредновању ВШУ. На основу анализе извештаја о самовредновању коју сачињавају рецензенти и извештаја о посети који сачињава поткомисија, КАПК усваја извештај о спољашњој провери квалитета ВШУ. Резултат спољашње провере квалитета нема директног утицаја на дозволу за рад. У случају да су уочени недостатци, ВШУ ће добити препоруке за побољшање квалитета. Фокус овог евалуационог процеса јесте унапређење унутрашњег система квалитета ВШУ. Процедура је представљена Шемом 55.

Шема 5. Процедура спољашње провере квалитета

2.2 Законска регулатива у процесу обезбеђења квалитета

Законски оквир процеса евалуације у Србији дат је члановима 13-17 ЗВО. Овим је члановима КАПК именована као евалуационо тело и за акредитацију и за спољашњу контролу квалитета. Акредитационе циклусе регулише ЗВО (члан 16.), где се каже да се акредитација врши сваких 5 година. Циклусе самовредновања ВШУ такође регулише ЗВО (Члан 17). Спољашња провера квалитета је такође активност коју периодично предузима КАПК према годишњем плану активности, по посебном налогу НСВО, на захтев неке ВШУ или по наређењу министра.

Процес евалуације регулишу бројна правила, прописи и неколико скупова стандарда за сваки тип евалуације (АНЕКС 6.1, АНЕКС 7.1 и АНЕКС 8), укључујући упутства за њихову примену од стране ВШУ (АНЕКС 11.1, АНЕКС 12, АНЕКС 13 и АНЕКС 14) и инструкције за рецензенте (АНЕКС 15), што је све објављено у књизи „Акредитација у високом образовању“ и доступно јавности на интернет страници КАПК (www.kapk.org).

У оквиру сваког акредационог стандарда постоји неколико критеријума које треба проценити. На пример, у евалуацији наставног процеса у некој ВШУ,

евалuator треба да испита: циљеве студијског програма и њихову хармонизованост са исходима учења; методе наставе и учења; факторе који омогућују постизање исхода учења; систем оцењивања базиран на мерењу исхода учења; прилагођеност радног ангажовања студената исказаног у ЕСПБ и њиховим стварним активностима потребним да се постигну очекивани исходи учења; процедуре надзора квалитета студијског програма; повратне информације од послодаваца о дипломцима и њиховим компетенцијама; компетенције наставника и сарадника; квалитет наставних ресурса и окружења у коме се учење одвија; квалитет и количину уџбеника, скрипти, материјала у електронском формату и слично. Описи стандарда објављени су на веб-страници КАПК и у књизи „Акредитација у високом образовању“.

2.3 Планирање процеса обезбеђења квалитета

Први круг акредитације и институција и студијских програма у српском високом образовању спроведен је у периоду 2007-2011. Акредитација је изведена по следећем плану:

- Све високе струковне школе евалуиране су 2007;
- Евалуација универзитета, факултета и високих школа академских студија подељена је у 5 циклуса: први и други циклус у 2008, трећи, четврти и пети током 2009. године;
- Додатно евалуирање ВШУ и студијских програма изведено је у шестом и седмом циклусу у 2010, и осмом у 2011. години.

Према овом плану, све ВШУ морале су да поднесу потребну документацију до одређеног рока који је КАПК одредила и објавила на својој Интернет страници (www.kapk.org). Уз то, веб-страница садржи информације о томе које се ВШУ и студијски програми евалуирају у сваком циклусу, са исходима процеса евалуације.

Први круг спољашње провере квалитета ВШУ почео је маја 2011. Прве ВШУ које су биле подвргнуте овом поступку биле су високе струковне школе акредитоване 2007. Све ВШУ акредитоване 2008. и 2009. мораће да поднесу извештај о самовреновању до краја маја 2012 и 2013, редом.

Други круг акредитације и ВШУ и студијских програма у српском високом образовању биће изведен у периоду 2012-2016. према плану за први круг.

2.4 Комуникација са високошколским установама

КАПК је развила неколико процедура за комуникацију са високошколским установама, као што су пружање информација, држање семинара за ВШУ, директна комуникација са представницима ВШУ у канцеларијама КАПК ради пружања помоћи.

Најзначајнија информациона платформа КАПК јесте њена интернет страница, www.kapk.org. Процедура свих процеса евалуације (акредитација студијских програма 1. и 2. нивоа, акредитација докторских студијских програма, акредитација ВШУ, спољашња провера квалитета ВШУ) презентује се на интернет страници КАПК и у књизи „Акредитација у високом образовању“. Доступне су следеће информације релевантне за ВШУ у вези са процедурама евалуације: инструкције за подношење захтева за сваку врсту процеса евалуације; листа потребне документације за подношење захтева; стандарди КАПК, правила и прописи, обрасци захтева за акредитацију и слично. КАПК даје информације и телефоном и електронском поштом. Ову услугу обезбеђује административно особље.

Семинари су одржани за све ВШУ које улазе у одређени циклус током првог круга акредитације, са око 900 учесника из свих ВШУ у Србији, ангажованих на припреми документације за акредитацију. У 2010, све су ВШУ позване на семинаре о припреми извештаја о самоевалуацији. На почетку другог круга акредитације новембра 2011, одржан је дводневни семинар за све високе школе акредитоване 2007.

2.5 Улога рецензената

Према ЗВО (члан 14) и Правилнику о акредитацији и спољашњој провери квалитета (АНЕКС 6.1 и АНЕКС 7.1), постоје 3 групе екстерних експерата: рецензенти (из реда наставника, из земље и иностранства); студенти; и, у будућности, представници послодаваца.

Рецензенти из реда наставника бирају се након јавног позива и подношења рецензентске апликације (АНЕКС 9.1). Како је поменуто у поглављима 1.2.4 и 1.2.5, њих обучавају чланови КАПК, а створена је база од преко 700 обучених националних рецензената. Од њих се такође тражи да потпишу изјаву о непостојању сукоба интереса (АНЕКС 3.3).

За сваку појединачну евалуацију КАПК номинује 2 рецензента из области студија на студијском програму или делатности ВШУ. У првом кругу акредитације, из одређених разлога (организационих и других) интернационални експерти нису били укључени у процес. То је у КАПК већ поменуто као недостатак који треба исправити у следећем кругу акредитације.

У случају институционалне евалуације, када процес захтева посете институцији, учешће студената је обавезно (АНЕКС 6.2 и АНЕКС 7.2). КАПК је недавно сугерисала НСВО измену докумената који регулишу стандарде и процедуре акредитације и спољашње провере квалитета, којом се у тим за евалуацију укључују и представници привреде¹. Њих ће делегирати Привредна комора Републике Србије.

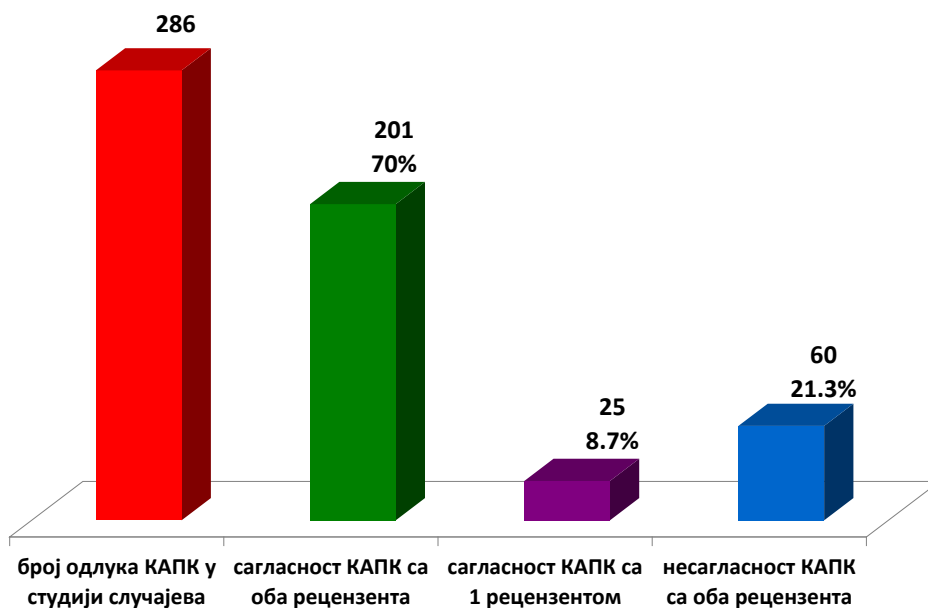
Улога рецензента из реда наставника може се укратко описати на следећи начин: сваки рецензент, пошто је анониман (према члану 14. ЗВО), анализира само документацију. Према томе, рецензенти не посећују ВШУ. Они имају упутства (АНЕКС 15) а онда сачињавају сопствени извештај на обрасцу специфичном за дати тип евалуације (АНЕКС 17.1). Генерално, рецензент извештава о мери задовољења акредитационих стандарда користећи описно оцењивање и оцене од слабог (оцене 1-4), осредњег (оцене 5-6), доброг (оцене 7-8), до одличног (9-10) у случају акредитације, и елаборирањем испуњености стандарда у процесу спољашње провере квалитета. На крају извештаја, рецензенти сачињавају листу добрих и лоших елемената студијског програма или ВШУ.

Извештаји екстерних рецензента могу бити хетерогени – од прецизних, фокусираних, чврсто заснованих, до беневоолентних, који не представљају конзистентан, јасан и довољан извор информација поткомисији или члановима КАПК. У том случају, чланови поткомисије врше супер-ревизију или номинују додатне рецензенте, ако је потребно. Анализа испитиваних случајева 286 одлука о акредитацији, представљена на Графикону 4, приказује да се у 70% случајева мишљење поткомисије слаже са оба рецензента, а у 9% са једним од њих. То значи да се у већини случајева КАПК може ослонити на мишљења рецензента.

---

¹ Одлука о измени Правилника је објављена у октобру 2012 чиме су се стекли законски услови за њену примену

Графикон 4. Резултати анализе студије случаја о поклапању мишљења/ставова из извештаја поткомисије и рецензената

2.6 Учешће студената у процесу обезбеђења квалитета

Укључивање студената у тимове КАПК у процесу акредитације није директно одређено у ЗВО, па је њихово учешће било ограничено на припрему извештаја о самовредновању ВШУ. Да би унапредила механизме контроле квалитета и била у складу са ESG и Европском добром праксом, КАПК је иницирала измену прописа и процедура за акредитацију и спољашњу проверу квалитета ВШУ у 2010 (АНЕКС 6.2 и АНЕКС 7.2), тако да се као партнери у процес евалуације сада укључују и студенти. Студенти се бирају са листе студената које именују Студентске конференције (СКОНУС и КАСС) и постају чланови поткомисија КАПК за посете ВШУ.

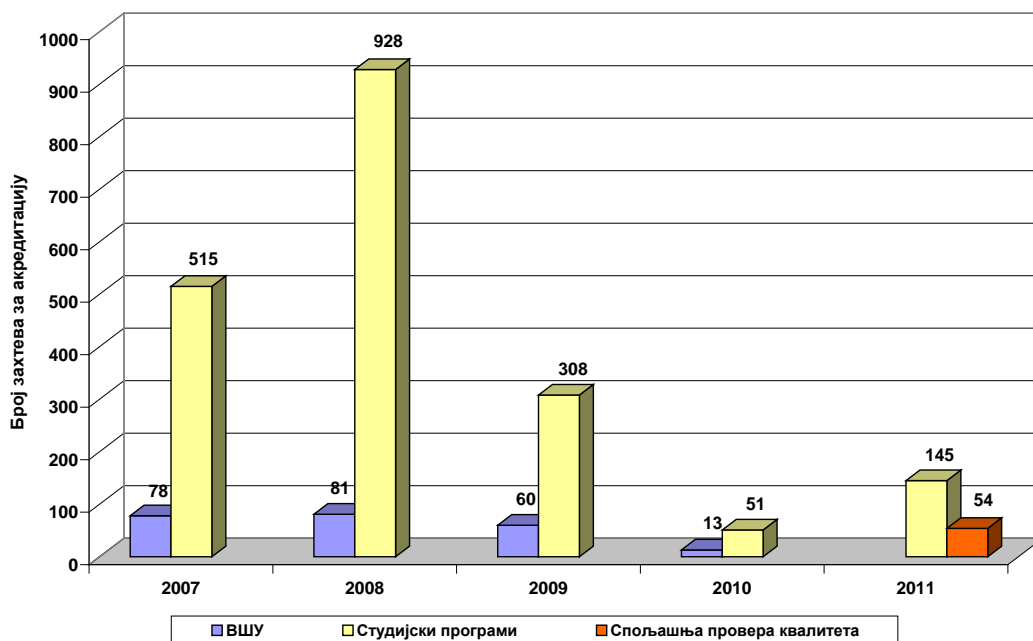
КАПК је одржала 2 семинара октобра 2010. и маја 2011. у циљу обучавања студената за процес акредитације и спољашњу проверу квалитета. Као резултат, створена је база од 50 обучених студената за процес акредитације и спољашње провере квалитета. Од тада, студенти су били укључени у 54 посете ВШУ током процеса спољашње провере квалитета високих школа струковних студија и учествовали су у припреми извештаја (објављених на Интернет страници КАПК).

КАПК ће у наредном периоду размотрити модалитете за веће учешће студената у процесу обезбеђења квалитета.

2.7 Резултати Комисије у процесу обезбеђења квалитета

Након усвајања стандарда, правила и прописа за проверу квалитета ВШУ и студијских програма 2006, током 2007. је КАПК организовала 20 семинара како би обучила око 700 рецензента, што чини 10% академске заједнице. Процес акредитације (први круг) ВШУ и њихових студијских програма изведен је у 9 циклуса према плану који је усвојила КАПК. ВШУ које су акредитоване у првом циклусу (2007), сада (2012) улазе у процес реакредитације (други круг). Од 2011 започео је први круг спољашње провере квалитета у који су прво ушле високе школе струковних студија.

Користећи горе описану методу, КАПК је од 2007. извела укупно 2233 процена квалитета, од којих су 232 биле акредитациони захтеви ВШУ; било је 1947 захтева за акредитацију студијских програма и 54 захтева за спољашњу проверу квалитета ВШУ. Подаци о годишњем броју извештаја у периоду 2007-2011 дати су на Графикону 5.

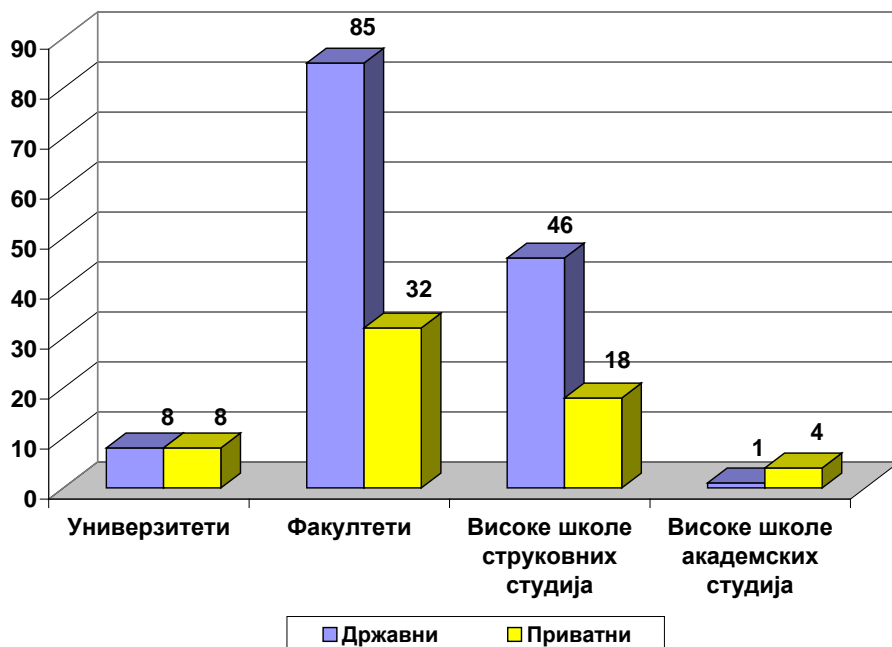

Графикон 5. Број захтева за процену квалитета у периоду 2006-2011

2.7.1 Акредитација високошколских установа

- 19 универзитета пријавило се за акредитацију (8 државних и 11 приватних). До децембра 2011, акредитовано је 8 државних и 8 приватних универзитета, док су 3 одбијена. Акредитовани државни универзитети уписују 85% студентске популације која се уписује у прву годину свих нивоа студија, док 15% уписују приватни;
- акредитовано је 117 факултета у саставу универзитета (85 државних и

- 32 приватна);
- акредитовано је 69 високих школа (47 државних и 22 приватне).

Графикон 6. Број акредитованих ВШУ у Републици Србији (2011)

2.7.2 Исходи акредитације факултета

86 државних и 39 приватних факултета ушло је у процес акредитације. Према оригиналној одлуци о акредитацији, исходи су били овакви:

Државни: акредитовано 58, акт упозорења 28

Приватни: акредитовано 6, акт упозорења 31, одбијено 2

Након корекција садржаних у акту упозорења:

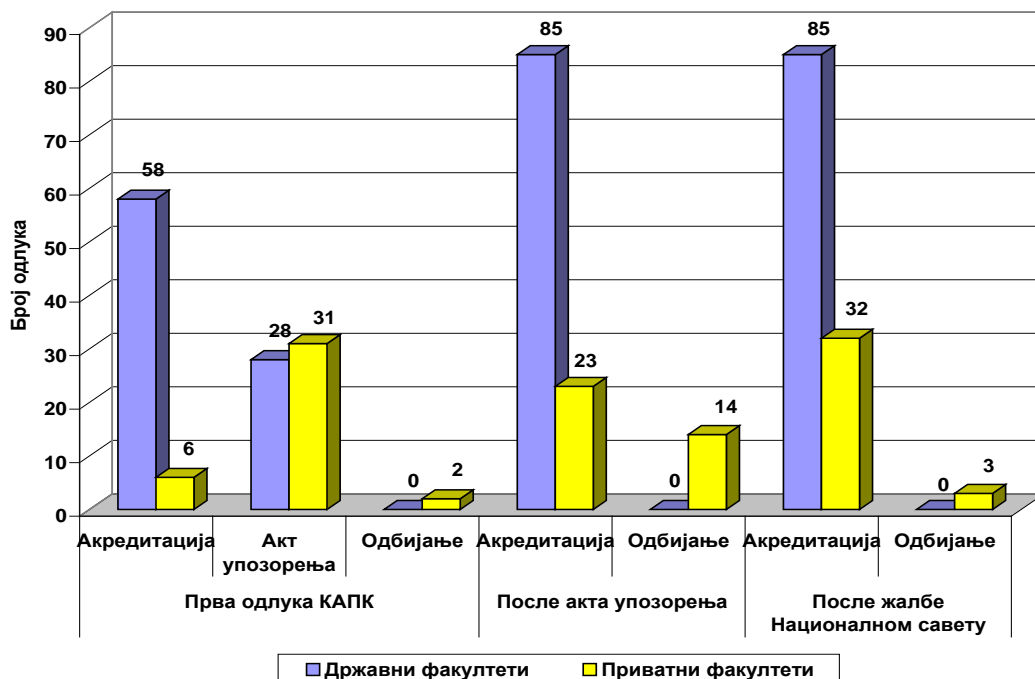
Државни: акредитовано 85

Приватни: акредитовано 23, одбијено 14

Након жалби НСВО:

Приватни: акредитовано 32, одбијено 3

До децембра 2011, један државни и два приватна факултета још увек су под актом упозорења, а два приватна факултета повукла су захтеве.

Графикон 7. Исходи акредитације факултета у Републици Србији (2011)

Табела 3. Број акредитованих универзитета и факултета са статусом правног лица у Републици Србији (2011)

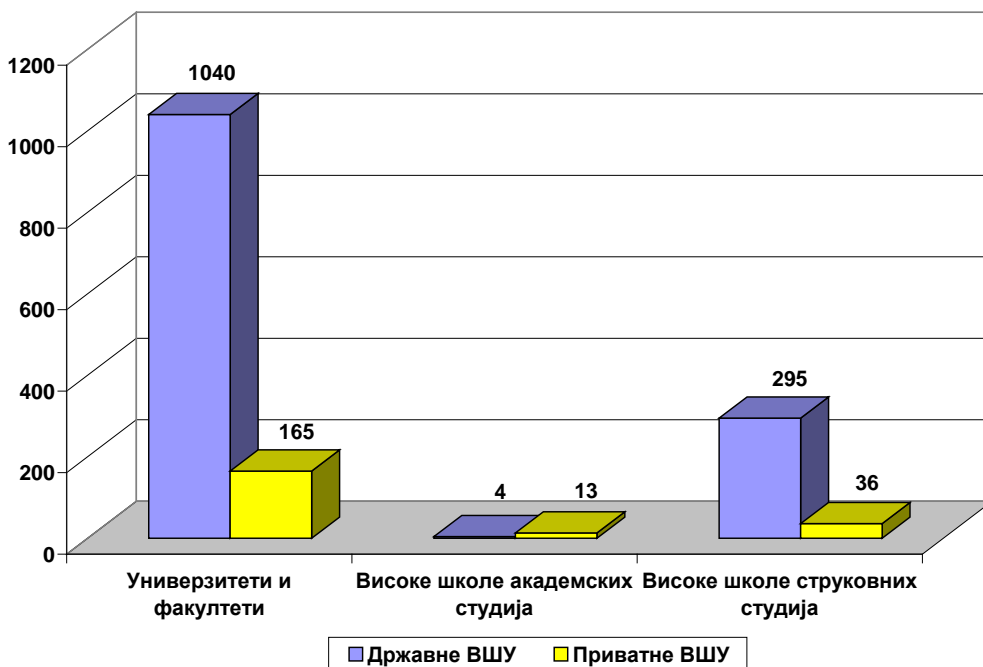
Државни универзитети	Број факултета	Приватни универзитети *	Број факултета
Универзитет у Београду	31	Сингидунум универзитет	5
Универзитет уметности у Београду	4	Мегатренд универзитет	10
Универзитет у Новом Саду	14	Привредна Академија универзитет	4
Универзитет у Нишу	13	Educons универзитет	1
Универзитет у Крагујевцу	11	Метрополитан	1
Универзитет у Приштини	10	Унион “Никола Тесла” универзитет	интегрисани
Универзитет одбране	2	Европски универзитет	3
Универзитет у Новом Пазару	интегрисани	Унион универзитет	4
Укупно	85		28

* Додатна 4 акредитована факултета припадају приватном универзитету *Алфа* који се налази у процесу отклањања недостатака из одлуке о одбијању.

2.7.3 Акредитација студијских програма

До децембра 2011, у свим акредитованим универзитетима акредитовано је 1205 студијских програма за укључивање 65.607 студената, од којих државни универзитети имају 1040 студијских програма за 55.934 студената, а приватни универзитети 165 студијских програма за 9.673 студената.

У акредитованим високим школама, акредитовано је 348 студијских програма (299 у државним и 49 у приватним школама) за 23.885 студената (19.976 у државним и 3.909 у приватним школама).

Графикон 8. Број акредитованих програма у ВШУ у Републици Србији (2011)

2.7.4 Исходи акредитације студијских програма на факултетима

У процес акредитације ушла су 1093 студијска програма са државних и 243 са приватних факултета. Према првобитној одлуци о акредитацији, исходи су били овакви:

Државни: акредитовано 700, акт упозорења 393

Приватни: акредитовано 61, акт упозорења 165, одбијено 17

Након исправки захтевених у акту упозорења:

Државни: акредитовано 1036, одбијено 17

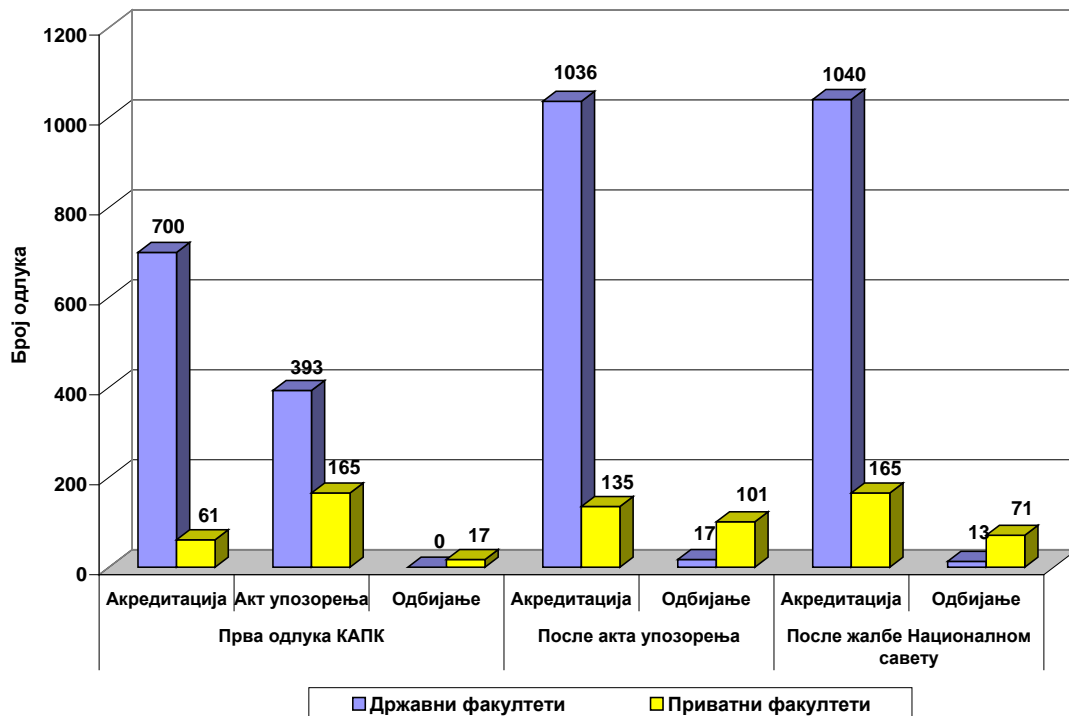
Приватни: акредитовано 135, одбијено 101

Након жалби НСВО:

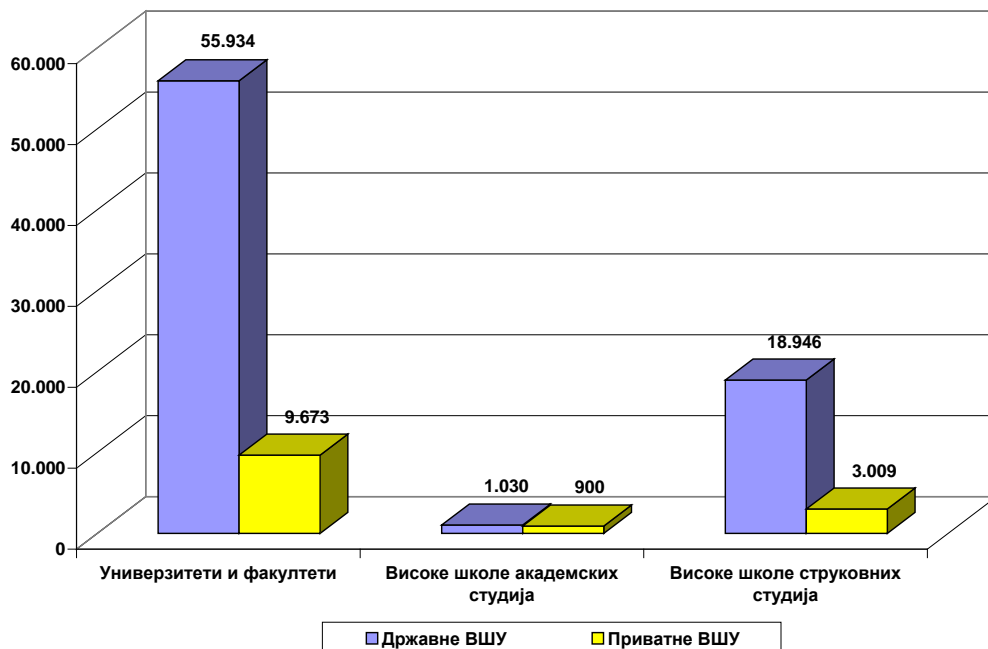
Државни: акредитовано 1040, одбијено 13

Приватни: акредитовано 165, одбијено 71

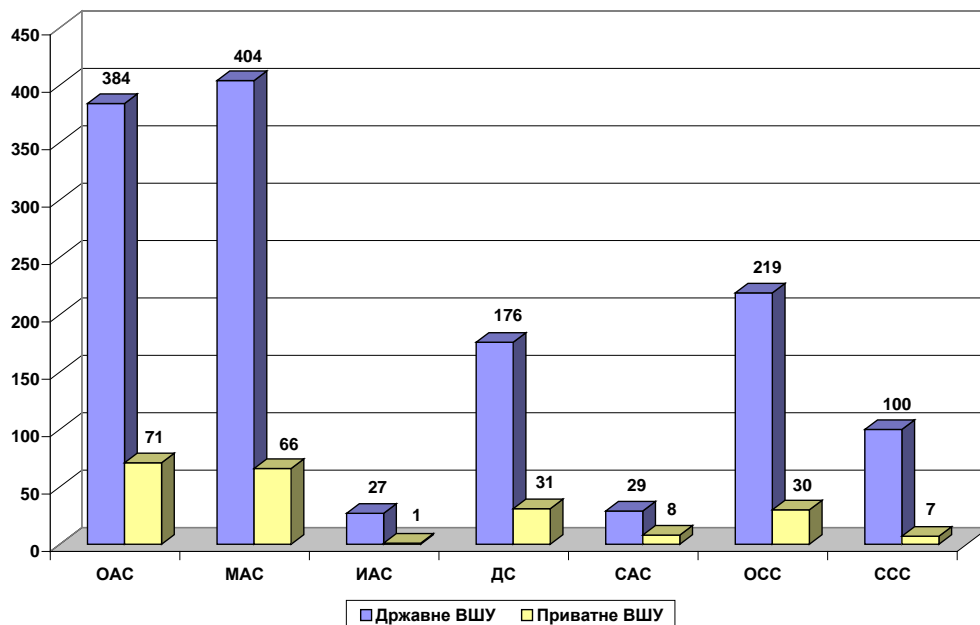
До децембра 2011, 40 студијских програма на државним и 7 на приватним факултетима још увек је под актом упозорења.

Графикон 9. Исходи акредитације студијских програма државних и приватних факултета у Републици Србији (2011)

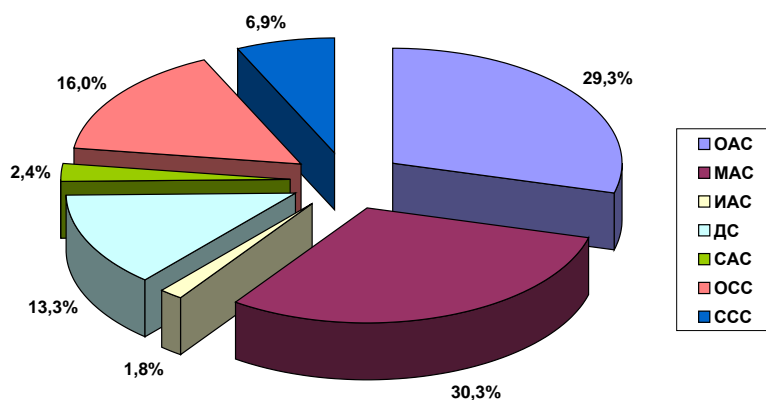

Графикон 10. Број студената у акредитованим ВШУ у Републици Србији (2011)

Графикон 11. Број акредитованих студијских програма различитог нивоа и тип ВШУ у Републици Србији (2011)

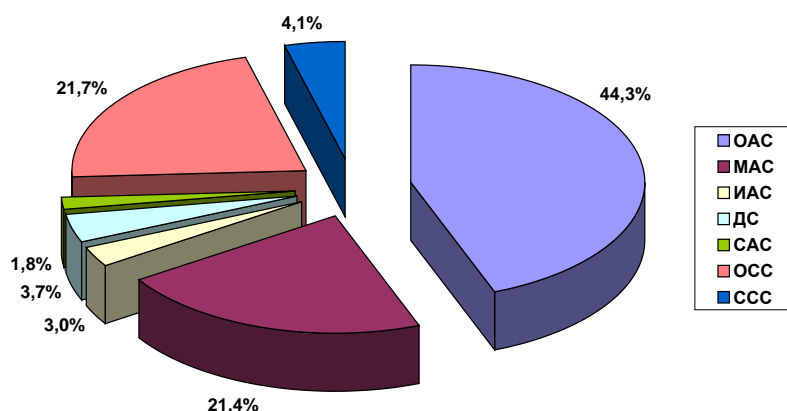
ОАС – Основне академске студије, МАС – Мастер академске студије,
 ИАС – Интегрисане академске студије, ДС – Докторске студије,
 САС – Специјалистичке академске студије, ОСС – Основне струковне студије, ССС – Специјалистичке струковне студије

Графикон 12. Проценти акредитованих студијских програма различитих нивоа у свим ВШУ у Републици Србији (2011)

ОАС – Основне академске студије, МАС – Мастер академске студије, ИАС – Интегрисане академске студије, ДС – Докторске студије, САС – Специјалистичке академске студије, ОСС – Основне струковне студије, ССС – Специјалистичке струковне студије (СПС)

Највећи проценат студената уписаних у прву годину био је на основним академским студијама (35.5% на државним а 8.8% на приватним ВШУ). Процент студената уписаних на прву годину мастер академских студија био је 21.4% (19.1% на државним а 2.3% на приватним ВШУ).

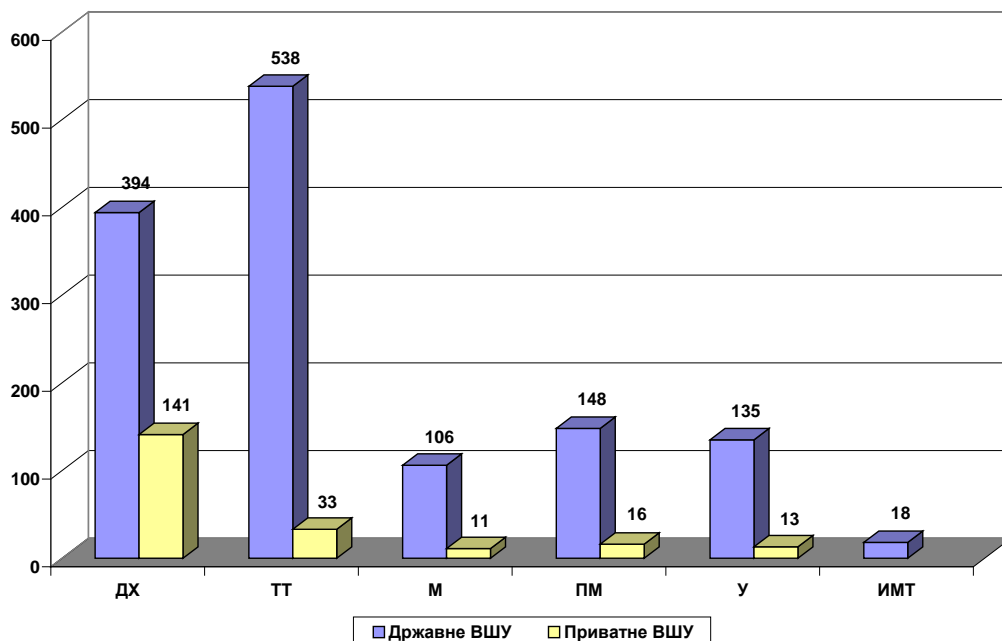

Графикон 13. Проценти студената који похађају одређени тип студијског програма у ВШУ у Републици Србији (2011)

ОАС – Основне академске студије, МАС – Мастер академске студије, ИАС – Интегрисане академске студије, ДС – Докторске студије, САС – Специјалистичке академске студије, ОСС – Основне струковне студије, ССС – Специјалистичке струковне студије

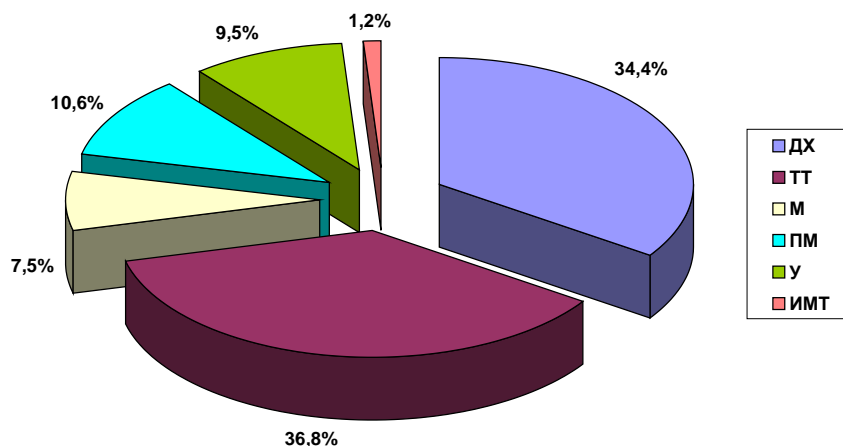

Највећи број акредитованих програма био је у пољу техничких-технолошких наука (ТТ), са 34,6% у државним и 2,2% у приватним ВШУ. У пољу друштвених наука (ДХ), 25,4% програма било је акредитовано у државним, а 9,1% у приватним ВШУ.

Графикон 14. Број студијских програма у различитим научним/уметничким пољима у 2 типа ВШУ у Републици Србији (2011)

ДХ – Друштвене науке, ТТ – Техничко-технолошке науке, М – Медицинске науке, ПМ– Природне науке и математика, У– Уметност, ИП – Интердисциплинарни програми

Графикон 15. Проценти студијских програма у различитим научним/уметничким пољима у свим ВШУ у Републици Србији (2011)

ДХ – Друштвене науке, ТТ – Техничко-технолошке науке, М – Медицинске науке, ПМ– Природне науке и математика, У– Уметност, ИП – Интердисциплинарни програми

2.7.5 Спољашња провера квалитета високошколских установа

У 2011. години, 54 високе школе стручних студија ушле су у процес спољашње провере квалитета. КАПК је формирала поткомисије за посете школама и именовала рецензенте за анализу извештаја о самоевредновању. До априла 2012, усвојена су и објављена 33 извештаја о спољашњој провери квалитета ових ВШУ.

3 ОПИС СПОЉАШЊИХ МЕХАНИЗАМА ОБЕЗБЕЂЕЊА КВАЛИТЕТА КОЈЕ СПРОВОДИ КОМИСИЈА

Пре подношења захтева за екстерну евалуацију, ВШУ могу да добију савете, препоруке и упутства током процеса припреме документације за акредитацију, било током кратких брифинга, или на семинарима које организује КАПК, како је описано у поглављу 2.4. Сваки процес екстерне евалуације има одређен број корака дефинисаних у складу са Правилником о стандардима и процедурама за акредитацију или спољашњу проверу квалитета, укључујући релевантне стандарде (АНЕКС 6.1 и АНЕКС 7.1).

У процесу акредитације и спољашње провере квалитета, неопходно је да ВШУ припреми извештај о самовредновању према једном посебном скупу стандарда (АНЕКС 8). КАПК је формулисала и објавила Упутства за припрему извештаја о самовредновању (АНЕКС 13), и поставила их на своју интернет страницу (www.kapk.org). Упутства за припрему извештаја о самовредновању имају следеће делове: законску основу процеса евалуације, листу стандарда за самовредновање; упутства за SWOT анализу, опис сваког стандарда са упутством о томе како га треба представити (имплементирати), листу индикатора за сваки од стандарда. У оквиру сваког стандарда постоји неколико критеријума које треба проценити. Нпр., у евалуацији наставног процеса у некој ВШУ, евалуатор треба да испита: циљеве студијског програма и њихову усклађеност са исходима учења; методе наставе и учења; факторе који омогућују постизање исхода учења; систем оцењивања заснован на мерењу исхода учења; прилагођавање броја ЕСПБ бодова активностима у учењу потребним за постизање очекиваних исхода учења; процедуре надзора квалитета студијског програма; повратне информације од послодаваца о дипломцима и њиховим компетенцијама; компетенције наставника и сарадника; квалитет простора/опreme за наставу и средине у којој се одвија учење; квалитет и квантитет уџбеника, скрипти, материјала у електронском облику и сл. Описи стандарда дати су у следећим анексима: АНЕКС 6.1, АНЕКС 7.1 и АНЕКС 8, презентовани на Интернет страници КАПК и објављени у књизи „Акредитација у високом образовању“.

3.1 Акредитација студијских програма

Процес акредитације има следеће кораке према процедури дефинисаној у Правилнику о стандардима и процедурама за акредитацију ВШУ и студијских програма, укључујући 3 групе стандарда за акредитацију студијских програма 1. и 2. нивоа, докторских студија и докторских студија у уметности (АНЕКС 6.1):

КОРАК 1. Захтев за акредитацију

Подношење захтева од стране ВШУ мора да буде у одређеној форми (АНЕКС 10.1) и да прати Упутства за припрему документације за акредитацију студијских програма (АНЕКС 11.1). У оквиру документације, ВШУ мора да представи неке од својих карактеристика (број ЕСПБ и контакт-часова за сваки предмет; број и радни ангажман наставника; број квадратних метара просторија предвиђених за одвијање наставног процеса и друго) користећи електронски образац за уношење квантитативних података о ВШУ (АНЕКС 10.3). По пријему захтева за акредитацију, административно особље класификује материјал и упућује га одређеној поткомисији, у зависности од научног/уметничког поља означеног у апликацији.

КОРАК 2. Формирање поткомисије

Поткомисија се састоји од 3 члана КАПК из одређеног научног/уметничког поља. Чланови поткомисије нису из ВШУ која је предмет евалуације. Поткомисија, према ЗВО, члан 14, даје сугестију а КАПК бира 2 рецензента из базе обучених рецензената (наставника), водећи рачуна о томе да нису из ВШУ која је предмет евалуације, који имају 2 месеца да припреме своје извештаје. У случају акредитације студијског програма докторских студија, КАПК може да одабере рецензенте са института. КАПК се стара о томе да заштити њихову анонимност. Подаци о рецензентима дати су у поглављу 2.5.

Административно особље комуницира са рецензентима, припрема уговоре и шаље им документацију предату од стране ВШУ.

КОРАК 3. Извештаји рецензената

Задатак рецензената је да испитају захтеве за акредитацију студијских програма 1. и 2. нивоа као и за докторске студије, према инструкцијама за рецензенте (АНЕКС 15), како је објашњено у поглављу 2.5. У случају акредитације студијског програма учења на даљину, КАПК именује трећег рецензента ради евалуације аспеката учења на даљину. У извештају презентованом на одговарајућем обрасцу (АНЕКС 17.1), они обављају тражену евалуацију елаборацијом и оцењивањем нивоа испуњавања сваког стандарда. Сваки рецензент подноси сопствени извештај.

Административно особље задужено је за пријем извештаја рецензената. Сва релевантна документација и извештаји онда се прослеђују поткомисији на даљу обраду.

КОРАК 4. Извештај поткомисије

Након анализе извештаја рецензента и имајући увид у документацију, поткомисија припрема извештај за састанак КАПК. Извештај се састоји из прегледа оцена и коментара датих од стране рецензента за сваки стандард, описа испуњавања сваког стандарда и препоруке за одлуку о акредитацији (АНЕКС 18.1). Предлог одлуке (која може бити акт упозорења, одбијање или акредитација) типично је дуг око 4 странице. Структура предлога прати стандарде акредитације студијских програма (стандарди 1-12; АНЕКС 6.1).

КОРАК 5. Процес одлучивања и исходи

Чланови поткомисије презентују извештај на састанку КАПК, где се он анализира и дискутује, посебно ако се евалуације рецензента разликују. Врло често, се анализира и изворна документација. Након тога, чланови КАПК прихватају или мењају одлуку коју препоручује поткомисија. Чланови КАПК из институције која се евалуира нису присутни у време одлучивања (које се обавља гласањем). Одлука за све 3 врсте исхода (акредитација, упозорење, одбијање) садржи опис испуњења сваког стандарда акредитације, са посебним нагласком на курикулум и компетенције наставника (АНЕКС 19.1).

У случају позитивног исхода, када студијски програм потпуно испуњава захтеве за све стандарде, КАПК издаје *Одлуку о акредитацији*, са детаљним описом испуњавања сваког стандарда акредитације (АНЕКС 19.1) и *Уверење о акредитацији* (АНЕКС 20.1). У случају делимичног испуњавања стандарда акредитације, ВШУ добија *Акт упозорења*, који садржи детаљан опис степена испуњења сваког стандарда акредитације (АНЕКС 19.2), уз прецизне инструкције за превазилажење недостатака. Када студијски програм не испуњава адекватно захтеве стандарда акредитације, ВШУ добија *Решење о одбијању*, са детаљним описом степена испуњења сваког стандарда акредитације (АНЕКС 19.3).

КОРАК 6. Процедура жалбе

Процедура подношења жалбе може се покренути у случају негативне одлуке (решење о одбијању акредитације) на захтев за акредитацију студијског програма. У случају одбијања, ВШУ се на одлуку може жалити НСВО у периоду до 30 дана по пријему одлуке, према ЗВО, члан 16, и Правилнику о стандардима и процедурама акредитације ВШУ и студијских програма (АНЕКС 6.1). У тој жалби, ВШУ има прилику да изрази мишљења о исходу евалуације. У случају условне одлуке (акт упозорења), ВШУ која се евалуира има прилику да коментарише и преиспитује одлуку. Коментари се у писаној форми морају проследити КАПК. Ако је потребно, пре тога, обезбеђује се прилика да представници ВШУ директно комуницирају са поткомисијом КАПК ради додатних појашњења.

КОРАК 7. Процедура праћења

У процедури праћења долази до комуникације између ВШУ и КАПК. То је посебно случај за Акт упозорења када ВШУ треба да изврши побољшања студијског програма, када од чланова КАПК добија савете и инструкције како то да учини.

3.2 Акредитација високошколских установа

Процес акредитације има следеће кораке према процедури дефинисаној Правилником о стандардима и процедурама за акредитацију ВШУ и студијских програма, укључујући стандарде за акредитацију ВШУ (АНЕКС 6.1), као и Правилником о стандардима за самовредновању и оцењивање квалитета ВШУ, укључујући стандарде за самовредновање (АНЕКС 8).

КОРАК 1. Захтев за акредитацију

Захтев од стране ВШУ мора се припремити у одређеној форми (АНЕКС 10.1) и мора да прати Упутства за припрему документације за акредитацију ВШУ (АНЕКС 12). У оквиру документације, ВШУ мора са презентује извештај о самовредновању, према Упутствима за припрему извештаја о самовредновању (АНЕКС 13), као и да презентује карактеристике ВШУ користећи електронски образац за квантитативне податке о ВШУ, као што је потребно и за акредитацију студијских програма (АНЕКС 10.3).

По пријему захтева за акредитацију, административно особље класификује материјал и упућује га одређеним поткомисијама, у зависности од научних/уметничких поља означених у апликацији.

КОРАК 2. Формирање поткомисије

Поткомисија од 3 члана КАПК формира се према критеријумима идентичним онима у КОРАКУ 2. за акредитацију студијских програма. Састоји се од 3 члана КАПК из научног/уметничког поља апликације. Чланови поткомисије нису из ВШУ која је предмет евалуације. Поткомисија, према ЗВО, члан 14, сугерише а КАПК бира рецензенте за евалуацију ВШУ (2 за факултет, а 3 за универзитет), као и 2 рецензента за сваки студијски програм из базе обучених рецензената, узимајући у обзир да не треба да буду из ВШУ која се акредитује. Рецензенти имају 2 месеца да обаве евалуацију. КАПК води рачуна о њиховој анонимности. Детаљи о рецензентима дати су у поглављу 2.5. Административно особље комуницира са рецензентима, припрема уговоре и прослеђује документацију коју подносе ВШУ.

КОРАК 3. Извештај рецензената

Задатак рецензената је да испитају захтеве за акредитацију ВШУ према упутствима за рецензенте (АНЕКС 15). Сваки рецензент анализира документацију која прати извештај о самовредновању предат од стране ВШУ, и процењује испуњеност стандарда ради утврђивања који су стандарди задовољени у потпуности, који делимично, а који уопште нису задовољени; које области рада ВШУ задовољавају индикаторе квалитета, које то делимично чине, а које не задовољавају. Као што је објашњено у поглављу 2.5, сваки стандард евалуира независно сваки рецензент елаборацијом и оцењивањем, у релевантној форми (АНЕКС 17.2).

Административно особље задужено је за пријем извештаја рецензената. Сва релевантна документација и извештаји тада се предају поткомисији на даље поступање.

КОРАК 4. Посета ВШУ

По пријему извештаја рецензената, КАПК формира тим експерата за посету ВШУ који се састоји од бар 2 члана КАПК и 1 студента делегираног од стране СКУОНУС-а (у случају универзитета) или СКАСС-а (у случају високе школе). Промене Правилника које би омогућиле представницима тржишта рада да учествују у посетама ВШУ тренутно су у процесу усвајања². У процесу планирања посета КАПК комуницира са ВШУ коју треба посетити. Посета ВШУ одвија се по утврђеном протоколу (АНЕКС 16.1). Током посете ВШУ, обављају се разговори са представницима различитих група у ВШУ: са управом, наставницима (координаторима студијских програма), ненаставним особљем, студентима и тимом ВШУ за самовредновање; поткомисија такође обилази ВШУ ради стицања увида у просторне и остале ресурсе за наставни и истраживачки процес, администрацију, библиотеку, услуге студентима, простор за студентске активности, итд. (АНЕКС 16.2). Посета ВШУ траје око 4 сата. У првом кругу акредитације све су се институције акредитовале у исто време кад и њихови студијски програми, па није било потребе за посебним посетама ради акредитације студијских програма – што је нешто о чему се сада дискутује. Чланови КАПК тима припремају извештај о посети ВШУ (АНЕКС 16.3).

КОРАК 5. Извештај поткомисије

Након анализирања извештаја рецензената и извештаја о посети и након стицања увида у документацију и ситуацију на лицу места током посете ВШУ, поткомисија припрема извештај за састанак КАПК. Извештај се

---

² Одлука о измени Правилника је објављена у октобру 2012 чиме су се стекли законски услови за њену примену

састоји из прегледа оцена и коментара од стране рецензента за сваки стандард (како је описано у КОРАКУ 4. за акредитацију студијских програма), описа испуњености сваког стандарда и препоруке одлуке о акредитацији. Евалуациони извештај део је одлуке о акредитацији/одбијању/акта упозорења (АНЕКС 18.2). Његова структура прати стандарде акредитације ВШУ (стандарди 1-14 из АНЕКСА 6.1). Дужине је око 5 страница. Треба напоменути да се студијски програми сваке ВШУ евалуирају засебно од стране 2 рецензента (како је описано у КОРАКУ 2. акредитације студијских програма), а одлука о акредитацији/одбијању/акт упозорења за студијске програме (коју припремају чланови поткомисије) у просеку је дуга око 4 странице. Укупна дужина одлука о акредитацији за ВШУ са 10 програма била би типично дуга 45 страница.

КОРАК 6. Процес одлучивања и исходи

Чланови поткомисије презентују извештај на састанку КАПК и он се анализира и дискутује, посебно ако се евалуације рецензента разликују. Врло често се на састанку анализира и изворна документација установе. Након тога, чланови КАПК прихватају или мењају одлуку препоручену од стране поткомисије. Чланови КАПК из институције која се евалуира нису присутни у моменту одлучивања, које се обавља гласањем. Одлука садржи опис испуњавања сваког акредитационог стандарда, уз посебан нагласак на квалитет студија, наставника и простора и опреме. У случају акта упозорења, КАПК даје прецизне инструкције ВШУ како да исправи недостатке и документацију. Негативна одлука о акредитацији јасно се образлаже и на њу се ВШУ може жалити. Примери 3 исхода акредитације представљени су кроз АНЕКС 19.1.

Исходи акредитације су *Одлука о акредитацији* и *Уверење о акредитацији* (када ВШУ испуњава захтеве свих стандарда), *Акт упозорења* (када ВШУ делимично испуњава захтеве стандарда) и *Решење о одбијању* (када ВШУ не испуњава захтеве стандарда).

КОРАК 7. Процедура жалбе

Процедура жалбе може се покренути у случају негативне одлуке КАПК о захтеву за акредитацију ВШУ. У случају одбијања, ВШУ се може жалити НСВО у периоду од максимално 30 дана од пријема одлуке, према ЗВО, члан 16, и Правилнику о стандардима и процедурама за акредитацију ВШУ и студијских програма (АНЕКС 6.1). У овој жалби, ВШУ има прилику да изрази мишљења о исходима евалуације. У случају условне одлуке (акт упозорења), ВШУ која се евалуира има прилику да коментарише и доводи у питање одлуку. Коментари се морају упутити КАПК у писаној форми. Ако је потребно, пре тога, представници ВШУ могу директно да комуницирају са члановима поткомисије КАПК ради додатних појашњења.

КОРАК 8. Процедура праћења

Као и у случају акредитације студијског програма, у акредитацији ВШУ КАПК може да предузима активности праћења како би помогла ВШУ да унапреди стање у случају делимичног испуњења стандарда. То је редовна активност након акта упозорења. У дугорочном праћењу код институционалне акредитације, спољашња провера квалитета ВШУ, која се предузима се између два круга акредитације, може се сматрати процедуреом праћења.

3.3 Спољашња провера квалитета високошколских установа

У процесу спољашње провере квалитета (између 2 круга акредитације), евалуатори пореде опште постигнуће ВШУ са резултатима из претходног периода. У овом процесу евалуације, у оквиру сваког појединачног стандарда користе се многи индикатори (АНЕКС 7.1). Нпр., индикатори за евалуирање студијског програма су: стопа одустајања студената, проценат дипломираних студената у односу на број примљених студената, просечно трајање студија, мишљење дипломаца о квалитету студијског програма и постигнутим исходима учења, степен задовољства послодаваца квалификацијом свршених студената, постигнућа дипломаца у каснијем професионалном развоју и др. Описи стандарда објављени су на интернет страници КАПК.

Процес спољашње провере квалитета ВШУ има следеће кораке према процедури дефинисаној у Правилнику о стандардима и процедурама спољашње провере квалитета ВШУ, укључујући стандарде за спољашњу проверу квалитета ВШУ (АНЕКС 7.1), као и Правилник о стандардима за самовредновање и процену квалитета ВШУ, укључујући стандарде за самовредновање (АНЕКС 8).

КОРАК 1. Захтев за спољашњу проверу квалитета ВШУ

За спољашњу проверу квалитета ВШУ, институција мора да припреми извештај о самовредновању према Упутствима за припрему извештаја о самовредновању (АНЕКС 13), као део документације која прати захтев за спољашњу проверу квалитета (АНЕКС 10.2), са листом неопходних докумената (АНЕКС 14).

Извештај о самовредновању треба структурирати тако да одражава стандарде за самоевалуацију и процену квалитета ВШУ (стандарди 1-14). У извештају о самоевалуацији треба појединачно размотрити следеће аспекте:

- Опис тренутне ситуације;
- Анализа и процена тренутне ситуације с обзиром на претходно дефинисане циљеве, захтеве и очекивања;
- Анализа слабих и јаких елемената ВШУ, заједно са екстерним

факторима који могу позитивно или негативно утицати на активност организације (SWOT);

- Сугестија мера и активности које треба предузети ради побољшања квалитета ВШУ.

КОРАК 2. Формирање поткомисије

Поткомисија се састоји од 2 члана КАПК из одређеног научног/уметничког поља. Чланови поткомисије нису из ВШУ која је предмет евалуације. Према ЗВО, члан 14, поткомисија сугерише а КАПК бира 2 рецензента из базе обучених рецензента из релевантног научног/уметничког поља, узимајући у обзир да они не треба да буду из ВШУ која је предмет евалуације, који имају 2 месеца да припреме извештаје. КАПК обезбеђује анонимност рецензента. Детаљи о рецензентима дати су у поглављу 2.5.

Административно особље комуницира са рецензентима, припрема уговоре и прослеђује им документацију поднету од стране ВШУ.

КОРАК 3. Извештаји рецензента

Сваки рецензент анализира документацију која прати извештај о самовредновању и процењује испуњеност стандарда, идентификујући оне стандарде који су задовољени потпуно или делимично, и оне који нису задовољени. Рецензенти такође идентификују које области рада ВШУ задовољавају индикаторе квалитета, које области то делимично чине, као и оне које не задовољавају. Рецензент подноси свој извештај Комисији на одређеном обрасцу (АНЕКС 17.3). Рецензенти у извештају саопштавају следеће: начин на који усвојена стратегија установе помаже у позиционирању ВШУ у академском, социјалном и економском окружењу; да ли је ВШУ поднела свој акциони план за реализацију стратегије; да ли ВШУ има на располагању ресурсе којима би подржала дугорочно остваривање својих циљева итд.

КОРАК 4. Посета ВШУ

По пријему извештаја рецензента, КАПК формира тим експерата за посету ВШУ, који се састоји од бар 2 члана КАПК и 1 студента, делегираног од стране СКОНУС-а (у случају универзитета) или СКАСС-а (у случају високе школе). Припрема посете ВШУ састоји се из неколико корака. Чланови експертске групе добијају извештаје рецензента и документацију о ВШУ од канцеларије КАПК, да би припремили састанак поткомисије пре посете. На састанку поткомисије, чланови размењују мишљења о ВШУ стечена на основу презентованих докумената и припремају додатна питања за разговоре. Посета ВШУ се одвија по утврђеном протоколу (АНЕКС 16.1). Током посете, тим КАПК састаје се са представницима различитих група у ВШУ (управа, наставници, ненаставно

особље, студенти и тим ВШУ за самовредновање) и обилази ВШУ ради стицања увида у просторне и остале ресурсе за наставни и истраживачки процес, администрацију, библиотеку, услуге студентима, простор за студентске активности итд. (АНЕКС 16.2). Посета ВШУ траје око 4 сата. Сваки члан тима за евалуацију прави белешке током састанака, који служе као основа за припремање извештаја о посети; извештај се инкорпорира у извештај поткомисије о посети ВШУ (АНЕКС 16.3). Након посете ВШУ, поткомисија се поново састаје и припрема нацрт извештаја.

КОРАК 5. Извештај поткомисије

Нацрт извештаја поткомисије структурира се на исти начин као извештај о самовредновању. Састоји се из резимеа за сваки предмет евалуације и од јасних препорука.

Извештај има за циљ да установи степен реализације мисије ВШУ у смислу реализације образовног процеса, као и да обезбеди одговарајући ниво квалитета студијских програма који се нуде студентима, омогућајући студентима да постигну своје индивидуалне образовне циљеве. Питања на која треба одговорити у извештају су:

- Шта ВШУ ради и шта жели да ради (мисија и визија ВШУ);
- На који начин ВШУ то ради (имплементација програма ВШУ);
- На који начин ВШУ потврђује да ради оно што треба да ради (процес евалуације ВШУ);
- На који начин ВШУ планира да се мења како би унапредила сопствено функционисање (стратешко планирање ВШУ).

КОРАК 6. Процес и исходи одлучивања

Чланови поткомисије презентују извештај на састанку КАПК, где се он анализира и дискутује. Након тога, чланови КАПК прихватају или мењају нацрт извештаја препоручен од стране поткомисије. Чланови КАПК из ВШУ која се евалуира не присуствују одлучивању.

Извештаји о спољашњој провери квалитета имају одређени формат (АНЕКС 21), са следећим поглављима: увод, евалуација унутрашњег система обезбеђења квалитета ВШУ; процедура екстерне евалуације; студијски програми; наставни процес; истраживачке/стручне или уметничке активности; мобилност и међународна сарадња; наставници и сарадници; студенти; учбеници, литература, библиотека, информатички ресурси; управљање, администрација, студентске службе и финансије; стална процена квалитета и самоевалуација, закључци и препоруке, где се сугеришу мере и активности у циљу побољшања квалитета ВШУ као целине. Извештај је типично око 20 страница дуг; потписују га сви чланови поткомисије (могуће су разлике у мишљењима).

КОРАК 7. Процедура праћења

У процесу спољашње провере квалитета, ВШУ не могу да коментаришу нацрт извештаја, и мада могу да коментаришу усвојени документ, не постоји формална жалбена процедура. Ипак, могуће су активности праћења које се остварују кроз контакте представника ВШУ са члановима КАПК у циљу унапређења неких аспеката ВШУ и да би следећа акредитација била извеснија.

4 УСАГЛАШЕНОСТ СА ЕВРОПСКИМ СТАНДАРДИМА И СМЕРНИЦАМА (ESG)

4.1 ESG 3.1. Коришћење процедура за спољашње обезбеђење квалитета у високом образовању

ESG СТАНДАРД:

Екстерна провера квалитета агенција треба да узима у обзир присуство и ефикасност процеса екстерне провере квалитета, описаних у Делу 2 Европских Стандарда и Смерница (ESG).

ESG СМЕРНИЦЕ:

Стандарди екстерне провере квалитета садржани у Делу 2 представљају корисну основу за процес екстерне процене квалитета. Стандарди одражавају најбољу праксу и искуства стечена кроз развој екстерне провере квалитета у Европи од раних 1990-тих. Због тога је важно да се ти стандарди уграде у процесе које примењују агенције за екстерну проверу квалитета у процени ВШУ.

Стандарди за екстерну проверу квалитета, заједно са стандардима за агенције за екстерну проверу квалитета, чине основу професионалне и кредибилне екстерне провере квалитета ВШУ.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Процеси и процедуре КАПК у екстерној евалуацији квалитета ВШУ потпуно су сагласне са ESG, што ће бити елаборирано у секцијама 4.1.1-4.1.8.

4.1.1 ESG 2.1. Коришћење процедура за унутрашњу проверу квалитета

ESG СТАНДАРД:

Процедуре екстерне провере квалитета треба да узимају у обзир ефикасност процеса интерне провере квалитета, описаних у Делу 1 ESG.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Стандарди екстерне провере квалитета садржани у Делу 1 представљају корисну основу за процес екстерне процене квалитета. Важно је да се интерна политика и процедуре ВШУ пажљиво евалуирају током екстерних процедура, да би се утврдио степен испуњености захтева стандарда.

Ако су ВШУ у стању да демонстрирају ефикасност својих процеса интерне провере квалитета, и ако ти процеси правилно обезбеђују квалитет и стандарде, екстерни поступци не морају бити интензивни као када то не би био случај.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Процедуре екстерне провере квалитета узимају у обзир ефективност процеса интерне провере квалитета описаних у ESG, Део 1. Како је описано у поглављу 1.1.5, ВШУ у Србији имају сопствене интерне процедуре провере квалитета, као што су SWOT анализа, анализа студентских упитника, периодично стварање извештаја о самовредновању, на основу дефинисаног скупа од 14 стандарда. Све се то узима у обзир у оба типа институционалне екстерне евалуације: у акредитацији ВШУ и спољашњој провери квалитета ВШУ, пошто постоје засебни стандарди који описују систем провере квалитета у ВШУ: акредитациони стандард 12 (унутрашњи механизми провере квалитета) и стандард 1 спољашње провере квалитета (ослањање на резултате самовредновања ВШУ). Исход процеса спољашње провере квалитета ВШУ јесте извештај о евалуацији који елаборира степен задовољења 14 стандарда самовредновања.

4.1.2 ESG 2.2. Развој процеса спољашње провере квалитета

ESG СТАНДАРД:

Сврху и циљеве процеса провере квалитета треба утврдити пре развоја самих процеса од стране свих одговорних чинилаца (укључујући ВШУ) и треба их објавити, уз опис процедура које ће се користити.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Да би се обезбедила јасноћа сврхе и транспарентност процедура, методе екстерне провере квалитета треба обликовати и развити кроз процес који укључује кључне чиниоце, па и ВШУ. Процедуре око којих се постигне сагласност треба објавити, уз експлицитно навођење сврхе и циљева процеса, као и описа процедура које ће се користити.

Како екстерна провера квалитета намеће одређене захтеве ВШУ, прелиминарно треба проценити њен утицај, како би се усвојиле одговарајуће процедуре које неће више него што је неопходно реметити нормалну активност ВШУ.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Како је објашњено у поглављу 1.2, КАПК је развила процесе и процедуре екстерне провере квалитета (2006) и створила базу екстерних експерата (рецензената) пре почетка имплементације (2007). Поглавље 2.1 описује методолошки делокруг агенције, презентујући преглед процеса евалуације (акредитација студијских програма, акредитација ВШУ и спољашња провера квалитета ВШУ), пратеће документације, процедура, ресурса и унутрашњих механизма провере квалитета, омогућујући процесе екстерне евалуације дате у Табели 2.

Методологија КАПК за имплементацију 3 врсте екстерне евалуације описана је у поглављу 3.

4.1.3 ESG 2.3. Критеријуми за одлучивање

ESG СТАНДАРД:

Било какве формалне одлуке које се доносе као резултат активности екстерне провере квалитета, треба заснивати на експлицитно објављеним критеријумима који се конзистентно примењују.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Формалне одлуке које доносе агенције за проверу квалитета имају знатан утицај на институције и програме који се процењују. Ради правичности и поузданости, одлуке треба заснивати на јавно доступним критеријумима и интерпретирати на конзистентан начин.

Закључке треба заснивати на забележеним чињеницама, а агенције треба да имају успостављене начине модерације закључака, ако је то потребно.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

КАПК је 2006. развила критеријуме за одлучивање, након јавне расправе, у облику 6 скупова стандарда, са одређеним бројем индикатора квалитета за сваки стандард, као и пратећу регулативу стандарда и процедура акредитације и/или екстерне провере квалитета, смернице и инструкције за рецензенте и ВШУ, што је све представљено у поглављу 1.2.2. Сви стандарди, правила и прописи објављени су у књизи „Акредитација у високом образовању“ и објављени на интернет страници КАПК (www.kapk.org)

4.1.4 ESG 2.4. Процеси прилагођени сврси

ESG СТАНДАРД:

Све процесе екстерне провере квалитета треба обликовати специфично, тако да се помоћу њих могу постићи планирани циљеви и испунити њихова сврха.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Агенције за проверу квалитета у ЕНЕА предузимају различите екстерне процесе за различите сврхе и на различите начине. Од највећег је значаја да агенције користе процедуре које одговарају њиховој дефинисаној и јавно доступној сврси.

Искуство је показало, међутим, да постоје и неки стално коришћени елементи процеса екстерне контроле који не само да осигуравају њихову валидност, поузданост и употребљивост, већ и представљају основу европске димензије провере квалитета. Међу њима, посебно вреди поменути следеће:

- *настојање да експерти који предузимају екстерну проверу квалитета имају одговарајуће вештине и компетентност да изврше своје задатке;*
- *пажљива селекција експерата;*
- *одговарајући брифинг или обука експерата;*
- *ангажовање интернационалних експерата;*
- *учешиће студената;*
- *обезбеђење да коришћене процедуре провере могу да дају довољну количину доказа да подрже налазе и закључке до којих се дошло;*
- *коришћење модела провере са самоевалуацијом/посетом ВШУ/наиртом извештаја/објављеним извештајем/праћењем;*
- *препознавање значаја институционалних унапређења и побољшања;*
- *политика поступања као фундаментални елемент обезбеђења квалитета.*

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Сви процеси екстерне провере квалитета које КАПК предузима обликовани су специфично да испуне за њих постављене циљеве и сврху. Како је објашњено у поглављу 2.1, сврха и циљеви ових процеса су:

- Акредитација као периодична активност КАПК у којој КАПК одлучује да ли је испуњен праг критеријума за акредитацију било институције, било студијског програма. Процес резултује издавањем одлуке и уверења о акредитацији, акта упозорења или решења о одбијању, који даље служе за добијање или ускраћивање дозволе за рад.
- Спољашња провера квалитета, која је такође периодична активност КАПК и која представља надзор скупа активности на основу извештаја о самовредновању од стране ВШУ, а завршава се извештајем. Фокус процеса евалуације овог типа јесте мониторинг и унапређење система квалитета ВШУ.

Развој тако сложеног система провере квалитета резултат је чињенице да на почетку имплементације екстерне евалуације (2007) ниједна ВШУ није имала дозволу за рад базирану на контроли квалитета, уз истовремено формирање великог броја приватних ВШУ. Због тога је прво морао бити примењен процес акредитације; сада, када је већина ВШУ акредитована, њихова спољашња провера квалитета представља проверу квалитета њихових перформанси. Кораци и процедуре у оквиру ових процеса разликују се да би испуниле своју сврху, како је описано у поглављу 3. Ипак, неке заједничке карактеристике су: процес независног одлучивања који спроводе компетентни професионалци, редовна обука рецензента (за сада, на жалост, само на националном нивоу), учешиће студената, коришћење извештаја о самоевалуацији као основе за институционалну евалуацију и др. КАПК је већ предузела кораке да превазиђе недостатак интернационалних рецензента

изменом прописа о њиховом укључивању (како је већ урађено за студенте и послодавце) и увођењем регионалних експерата. Одсуство посете ВШУ и извештаја о самоевалуацији у процесу акредитације студијских програма резултат је чињенице да су у већини акредитација студијски програми евалуирани у исто време кад и ВШУ, па су посете и институционална самоевалуација искоришћени за оба типа евалуације.

4.1.5 ESG 2.5. Извештавање

ESG СТАНДАРД:

Извештаје треба чинити јавно доступним и треба их писати јасним, лако читљивим стилем за циљану публику. Читалац треба лако да нађе одлуке, похвале и препоруке садржане у извештајима.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Да би се обезбедио максималан бенефит од процеса екстерне провере квалитета, важно је да извештаји задовољавају идентификоване потребе циљане читалачке публике.

Извештаји се понекад обраћају разноликој публици па то захтева адекватну структуру, садржај, стил и тон извештаја.

Генерално, извештаје треба структурирати тако да покривају описе, анализу (укључујући релевантне доказе), закључке, похвале и препоруке. Прелиминарна објашњења треба да буду таква да и лаик може да разуме сврху извештаја, форму и критеријуме који се користе у одлучивању. Кључни налази, закључци и препоруке треба да се лако налазе од стране читалаца. Извештаје треба објављивати на начин да су лако доступни; треба да постоји начин да читаоци и корисници извештаја (у релевантним институцијама и ван њих) коментаришу употребљивост извештаја.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Све врсте евалуационих извештаја које продукује КАПК структуриране су тако да покривају опис, анализу (укључујући релевантне доказе), закључке и препоруке, али се у одређеној мери разликују у погледу процеса, како је детаљније описано у поглављу 3.

Евалуациони извештај за спољашњу проверу квалитета ВШУ структурира се на исти начин као извештај о самовредновању. Састоји се из резимеа за сваки предмет евалуације, као и од јасно саопштених препорука. Дужина му је типично око 20 страница. Евалуациони извештај у сврху акредитације ВШУ део је одлуке о акредитацији/акта упозорења/одбијања. Његова структура прати стандарде акредитације ВШУ (стандарди 1-13). Дужина му је у просеку 5 страница. Одлука о акредитацији/одбијању студијског програма у просеку је дуга 4 странице. Њена структура прати стандарде акредитације студијских

програма (стандарди 1-12). Укупна дужина одлука о акредитацији ВШУ са 10 програма била би према томе 46 страница.

Јавна доступност извештаја од недавно је пракса КАПК: сви извештаји о спољашњој провери квалитета ВШУ урађени до сада налазе се на Интернет страници КАПК, док се на Интернету налази само листа одлука о акредитацији (као својеврсно усмерење за студенте). КАПК је одлучила да у следећем кругу акредитације учини јавно доступним све одлуке о акредитацији у пуном обиму.

4.1.6 ESG 2.6. Процедуре праћења

ESG СТАНДАРД:

Процеси провере квалитета који садрже акционе препоруке или који захтевају накнадни акциони план, треба да имају дефинисану процедуру праћења која се конзистентно имплементира.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Провера квалитета не подразумева примарно појединачне акте екстерне анализе; провера квалитета треба да подразумева континуирано побољшавање стања. Екстерна провера квалитета не завршава се објављивањем извештаја: она треба да обухвата структурирану процедуру праћења како би се препоруке испоштовале на адекватан начин и начинили и применили акциони планови. То може да укључује даље састанке са институционалним или представницима студијских програма. Циљ је обезбеђивање да се области које треба поправити поправе брзо и да се омогући/охрабри даље унапређење стања.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Сваки евалуациони извештај КАПК садржи препоруке за побољшање, а до комуникације између ВШУ и КАПК долази након процеса евалуације. Извештај о екстерној евалуацији садржи елаборацију о недостацима и препоруке за њихово ублажавање. Активности у праћењу одвијају се кроз контакте између чланова КАПК и представника ВШУ, како би се побољшали одређени аспекти ВШУ и каснија акредитација учинила извеснијом. У случају условне одлуке о акредитацији било ВШУ или студијског програма, ВШУ добија акт упозорења који садржи коментар о испуњавању свих стандарда и недостатке у испуњавању неких од њих. ВШУ има 6 месеци да побољша стање и одговори на препоруке; током тог периода може да комуницира са КАПК. Ипак, КАПК још увек нема дефинисане процедуре праћења са акционим планом за све типове евалуације. Овај аспект процеса евалуације биће у будућности обрађен од стране КАПК.

4.1.7 ESG 2.7. Периодичне провере квалитета

ESG СТАНДАРД:

Екстерна провера квалитета институција и/или програма предузима се у циклусима. Трајање циклуса и процедура надзора које ће се користити треба јасно дефинисати и унапред објавити.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Провера квалитета није статичан већ динамичан процес. Треба да се одвија континуално а не „једном за свагда“. Провера квалитета се не завршава првом контролом или завршетком формалне процедуре праћења; процес треба периодично обнављати. Накнадне екстерне контроле треба да узимају у обзир напредак који је учињен од претходне контроле.

Процес који се користи у свим екстерним контролама треба јасно дефинисати од стране агенције за екстерну проверу квалитета; процес треба да је такав да не захтева превише од ВШУ, осим онолико колико је потребно за постизање предвиђених циљева.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Екстерну евалуацију квалитета ВШУ и програма КАПК предузима циклично: акредитацију сваких 5 година; спољашњу проверу квалитета сваких 5-8 година, између 2 круга акредитације. Трајање циклуса и процедура евалуације које ће се користити су јасно дефинисани и унапред објављени. КАПК организује многе активности брифинга ВШУ да би им помогла да припреме документацију за процес евалуације; брифинзи се дешавају око 6 месеци пре почетка евалуације. Процеси који се користе за све евалуације јасно су дефинисани и јавно доступни, како је описано у поглављима 2 и 3. КАПК је завршила први круг акредитације свих ВШУ и сада је у фази спољашње провере квалитета ВШУ и припреме за други круг акредитација.

4.1.8 ESG 2.8. Свеобухватне анализе система обезбеђења квалитета у високом образовању (system-wide analyses)

ESG СТАНДАРД:

Агенције за проверу квалитета с времена на време треба да објаве резимиране извештаје који описују и анализирају опште налазе контрола, евалуација, процена итд.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Све агенције за екстерну проверу квалитета прикупљају знатну количину информација о појединачним програмима и/или ВШУ, што чини материјал за структурирану анализу целог система високог образовања. Такве анализе могу пружити врло корисне информације о развоју, трендовима, новообликованој доброј пракси и областима сталних потешкоћа или

слабости; те анализе могу постати корисни инструменти у развоју политике и унапређењу квалитета. Агенције треба да размотре укључивање елемената истраживања и развоја у своје активности, како би свој рад максимално искористиле.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

КАПК објављује Годишње извештаје о активностима у којима презентује кључне налазе евалуација и анализа исхода акредитација. Неки аспекти развоја система провере квалитета, анализа учешћа послодаваца у провери квалитета, утицај примене система провере квалитета акредитацијом и сл. били су презентовани на разним конференцијама и у публикацијама (датим на крају овог документа). Пошто је први круг акредитације завршен, КАПК планира да припреми документ који ће дати анализу стања целокупног система српског високог образовања након 10 година примене Болоњских принципа и 5 година примене система провере квалитета према ESG.

4.2 ESG 3.2. Званични статус

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба да буду формално признате/препознате од стране компетентних тела у ЕНЕА као агенције са одговорношћу за екстерну проверу квалитета и њихов рад треба да је законски заснован и регулисан. Агенције треба да се придржавају законских прописа унутар којих функционишу.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Оснивање КАПК регулисано је Законом о високом образовању (ЗВО) у циљу поспешивања квалитета ВШУ. Успостављање КАПК као и дефинисање њених процедура избора, јурисдикције, компетенција и активности овим документом (описаним детаљно у поглављу 1.2.2), даје КАПК капацитет да делује са ауторитетом у српском простору високог образовања. КАПК се у свом раду руководи члановима 13-17 ЗВО и документима који регулишу активности КАПК: Правилником о раду КАПК, Стандардима рада КАПК и Етичким кодексом. Рад КАПК је, према томе, у потпуности усаглашен са законским прописима у оквиру којих ради.

Овакав званичан статус КАПК омогућио је развој система провере квалитета у складу са европским стандардима. КАПК је оправдала овакав свој статус завршавајући процес акредитације свих српских ВШУ и њихових студијских програма, као и обављајући спољашњу проверу квалитета за 25% ВШУ до априла 2012. На основу ових резултата и интернационалних активности, КАПК је постала кандидат за чланство у ENQA и као таква је формално препозната од стране компетентних тела у ЕНЕА као на закону заснована агенција са одговорностима за екстерну проверу квалитета.

4.3 ESG 3.3. Активности

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба редовно да предузимају активности екстерне провере квалитета (на институционалном или нивоу програма).

ESG СМЕРНИЦЕ:

Те активности могу да обухватају евалуацију, преглед, надзор, оцењивање, акредитацију или друге сличне активности и треба да буду део основних функција агенције.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Како је описано у поглављима 2 и 3, КАПК редовно предузима активности екстерне провере квалитета и на нивоу ВШУ и на нивоу студијских програма, на основу члана 14. ЗВО. Те активности су акредитација ВШУ (сваких 5 година), акредитација студијских програма (сваких 5 година) и спољашња провера квалитета ВШУ (сваких 5-8 година), и то су основне функције КАПК. Поменуте функције се разликују по својим циљевима. Циљ процеса акредитације јесте да се утврди достизање прага критеријума који омогућују ВШУ да обавља своју делатност, док процес спољашње провере квалитета има приступ праћења и унапређења квалитета ВШУ. Током ових активности, КАПК комуницира са учесницима у процесу (посете ВШУ, активности праћења, анкете) с циљем да се унапреди ВШУ која се евалуира и њен капацитет за самоевалуацију. КАПК такође обезбеђује обуку рецензената и ВШУ. КАПК редовно унапређује документе који служе као законска основа свих ових активности, као што су амандмани прописа о увођењу студената и представника тржишта рада у процес евалуације и цео скуп нових докумената који се баве екстерном провером квалитета.

4.4 ESG 3.4. Ресурси

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба да имају адекватне ресурсе, и људске и финансијске, који треба да им омогуће да организују и спроводе своје процесе екстерне провере квалитета на ефикасан и ефективан начин, уз одговарајуће ресурсе и за развој тих процеса и процедура.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

КАПК има адекватне ресурсе (људске, финансијске и инфраструктурне) да спроводи процесе екстерне провере квалитета на ефикасан и ефективан начин, што показује 2500 евалуација обављених за 5 година. Структура КАПК, заједно са активностима различитих група, описана је у поглављу 1.2.4. Административну подршку пружа МПН, обезбеђујући 4

административна радника, док 8 административних радника из својих средстава плаћа КАПК. За сваки процес евалуације, КАПК именује 2 рецензента из базе екстерних рецензената, укључујући и студенте за евалуацију ВШУ. КАПК је недавно именовала 12 асистената за техничку подршку у припреми извештаја о евалуацији.

Према ЗВО, члан 13, финансијски ресурси за активности КАПК обезбеђују се из накнада за акредитацију које плаћају ВШУ на посебан буџетски подрачун МПН, али располагање тим средствима обавља искључиво председник КАПК. Финансије су детаљно описане у поглављу 1.2.3. Укупни буџет КАПК био је 231,043,814.57 РСД у 2011. години. Укупно је потрошено 27,537,557.99 РСД, од чега 25,317,473.46 РСД за накнаде за рад. КАПК има оперативну аутономију у располагању сопственим буџетом.

4.5 ESG 3.5. Изјава о мисији

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба да имају јасне и експлицитне циљеве и сврху, садржане у јавно доступном документу.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Ове констатације треба да описују сврху и циљеве процеса провере квалитета које агенција предузима, поделу рада са релевантним учесницима у високом образовању, посебно са ВШУ, и културни и историјски контекст свог рада. Констатације треба да спецификују да је спровођење процеса екстерне провере квалитета главна активност агенције и да постоји систематски процес у остварењу сврхе и постизању циљева агенције. Такође, мора постојати документација која показује како се констатације преводe у јасну политику и план управљања.

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

Изјава о мисији КАПК је јавно доступан документ (на интернет страници КАПК), који садржи главне непосредне и даље циљеве рада који се преводe у политику квалитета, документ такође јавно доступан на интернет страници КАПК. Изјава о мисији има 4 главна елемента: допринос одржавању и унапређењу квалитета српског високог образовања, усаглашавање са интернационално прихваћеним стандардима квалитета, стварање базе обучених рецензената за процес акредитације и спољашње провере квалитета, деловање као главна покретачка снага у развоју система квалитета у високом образовању у земљама Западног Балкана, подржавајући сарадњу агенција у региону.

КАПК је у периоду 2006-2012. показала да су њене активности у а) развијању процеса, метода и пратеће документације (стандарда и процедура), и б)

спровођењу првог круга акредитација и отпочињању спољашње провере квалитета, допринеле одржавању и поспешивању квалитета српског високог образовања. КАПК такође показује у овом извештају о самовредновање своју усаглашеност са интернационално прихваћеним стандардима квалитета – ESG. КАПК је створила базу од око 700 обучених рецензента, наставника и студената, за процес акредитације и спољашње провере квалитета. Активним учествовањем у свим дешавањима која се тичу провере квалитета у високом образовању у региону, у већини дешавања везаних за ENQA, као и организовањем сопствених дешавања, КАПК се показала као главна покретачка снага у развоју провере квалитета у високом образовању у земљама Западног Балкана. КАПК је недавно постала Регионална опсерваторија за Западни Балкан, с циљем да обезбеди приступ документима о провери квалитета и одлукама о акредитацији, најбољој пракси, новим трендовима, оквирима политике у тој области, и проценом могућности ефективних транснационалних академских програма и услуга у високом образовању.

Посебно у поглављима 2 и 3 овог извештаја, као и резултатима у претходном периоду (у поглављу 2.7), КАПК је приказала да су процеси екстерне провере квалитета у фокусу активности агенције, као и да постоји систематски приступ у постизању сопствених циљева.

4.6 ESG 3.6. Independence

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба да буду независне у степену да имају и аутономну одговорност за своје деловање, и да се на закључке и препоруке из њихових извештаја не може утицати од стране трећих лица (ВШУ, министарстава или других заинтересованих чинилаца).

ESG СМЕРНИЦЕ:

Агенција треба да демонстрира своју независност кроз мере као што су:

- *да постоји оперативна независност од ВШУ и владе, што се гарантује званичним документима (нпр. инструментима управљања или прописима);*
- *да се дефиниција и спровођење њених процедура и метода, номиновање и постављање екстерних експерата и одређивање исхода процеса провере квалитета предузимају аутономно и независно од власти, ВШУ и органа од политичког утицаја;*
- *док се релевантни чиниоци у високом образовању, посебно студенти, консултују током процеса провере квалитета, коначни исходи процеса провере квалитета остају одговорност агенције.*

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

КАПК има оперативну независност од ВШУ и власти и у процесу одлучивања (како је описано у поглављу 3), као и у управљању сопственим финансијским ресурсима (како је описано у поглављу 1.2.3). То се гарантује законским актом (ЗВО) и бројним инструментима управљања КАПК (Правилник о раду КАПК, Правилник о стандардима и процедурама, Стандарди рада КАПК).

Чланови КАПК потпуно су независни у одлучивању, према члану 13. ЗВО, који каже да КАПК одлучује у складу са сопственом регулативом – Правилником о раду КАПК, који регулише функционисање КАПК, укључујући и одлучивање. Одлуке КАПК се заснивају на извештају поткомисије, који обухвата извештаје 2 рецензента и извештају о посети ВШУ. Власти, НСВО и ВШУ не утичу на процес одлучивања. Према ЗВО, НСВО усваја стандарде и процедуре по препорукама КАПК и тај је процес до сада био потпуно отворен. НСВО има одређене компетенције само у жалбеном процесу. Поново, већина одлука НСВО до сада је била у складу са одлукама КАПК.

Према ЗВО, члан 14, КАПК именује рецензенте сопственом одлуком, са листе рецензентата сачињене на основу јавног конкурса. У недавним изменама подзаконских прописа, студенти и представници тржишта рада сада су укључени као чланови поткомисија, али коначне одлуке увек доносе чланови КАПК.

Може се рећи да КАПК одлучује независно о имплементацији и методологијама евалуација, о члановима тимова за евалуацију, распореду дешавања, садржају извештаја и одлукама о акредитацији. КАПК је независно и аутономно експертско тело које функционише у сарадњи са МПН, користећи делом његову административну и техничку подршку, инфраструктуру, финансијску службу. КАПК има засебан подрачун у државном буџету, којим самостално управља.

4.7 ESG 3.7. Критеријуми спољашње провере квалитета и процеси које користе агенције

ESG СТАНДАРД:

Процеси, критеријуми и процедуре које користе агенције треба да буду унапред дефинисане и јавно доступне. Очекује се да ти процеси обухвате:

- *самопроцену или еквивалентну процедуру предузету од стране субјекта процеса провере квалитета;*
- *екстерну процену од стране групе експерата, укључујући, ако је потребно, (а) члана студента, и (б) посете ВШУ, по одлуци агенције;*
- *објављивање извештаја, укључујући одлуке, препоруке или друге формалне исходе;*

- *процедуру праћења ради осврта на радње које је предузео субјект провере квалитета у светлу препорука садржаних у извештају.*

ESG СМЕРНИЦЕ:

Агенције могу развити и користити и друге процесе и процедуре у одређену сврху.

Агенције увек треба да обрађају пажњу на сопствене декларисане принципе и да обезбеђују да се њиховим захтевима и процесима управља професионално и да се до закључака и одлука долази конзистентно, чак и када одлуке формирају групе различитих људи.

Агенције које доносе формалне одлуке или закључке у провери квалитета, са формалним консеквенцама, треба да предвиде и жалбену процедуру. Природа и облик жалбене процедуре одређују се у светлу конституисања сваке агенције.

УСКЛАЂЕНОСТ КАПК

Процеси евалуације, критеријуми и процедуре које користи КАПК унапред су дефинисане и јавно доступне на Интернет страници КАПК. Евалуације КАПК обухватају процедуру самопроцене од стране ВШУ и екстерну процену од стране групе националних експерата, укључујући студенте, а у блиској будућности представнике послодаваца и интернационалне експерте.

КАПК предузима 2 главна облика евалуационог процеса: акредитацију институције и акредитацију студијског програма, као и спољашњу проверу квалитета ВШУ, са различитим циљевима и процедурама, како је објашњено у поглављима 2 и 3. Посете ВШУ су део институционалне евалуације – и акредитације и спољашње провере квалитета – али не и акредитације студијских програма. Разлог је то што се у већини акредитација та два процеса догађају у исто време, а у оба процеса експерти у посети ВШУ разговарају о студијским програмима са координаторима програма и студентима, а такође стичу увид и у ресурсе за сваки студијски програм; засебне посете ВШУ ради процене програма биле би непотребно расипање времена и других ресурса.

Извештаји о евалуацији структурирани су тако да опишу испуњење сваког стандарда евалуације; у случају акредитације укључују одлуке, а у случају спољашње провере квалитета препоруке за побољшање ситуације. Формалне одлуке провере квалитета које су исход процеса акредитације су уверење о акредитацији, акт упозорења и решење о одбијању; сви резултују формалним консеквенцама у смислу дозвола за рад. Процедuru жалбе на негативну одлуку о акредитацији дефинише ЗВО, члан 16, а описује се у поглављу 3. Резултати пријава за акредитацију ВШУ и целокупни извештаји о екстерној контроли квалитета ВШУ јавно су доступни на интернет страници КАПК (www.kapk.org). У следећем кругу акредитације, КАПК планира да у целини

објављује извештаје о акредитацији.

КАПК предузима процедуре праћења ради надзирања поступака предузетих од стране ВШУ ради побољшања предложених било актом упозорења (у случају акредитације) или у складу са препорукама у евалуационом извештају у случају спољашње провере квалитета ВШУ.

4.8 ESG 3.8. Процедуре одговорности/надлежности

ESG СТАНДАРД:

Агенције треба да имају успостављене процедуре сопствене одговорности.

ESG СМЕРНИЦЕ:

Очекује се да ове процедуре обухвате следеће:

- 1. Јавно доступну политику провере квалитета саме агенције (на интернет страници КАПК);*
- 2. Документацију која приказује следеће:*
  - да процеси и резултати агенције одражавају њену мисију и циљеве провере квалитета;*
  - да агенција има успостављене и да примењује механизме елиминисања сукоба интереса у раду екстерних експерата;*
  - да агенција има поуздане механизме који обезбеђују квалитет било какве активности или материјала обезбеђених од стране подуговарача, ако се неки или сви елементи процедуре провере квалитета препуштају на извршење подуговарачима;*
  - да агенција има успостављене процедуре унутрашње провере квалитета, које обухватају механизам интерних повратних информација (тј. начине прикупљања повратних информација од сопственог особља и савета/одбора; механизам интерне рефлексije (тј. начин да се реагује на интерне/екстерне препоруке за побољшања); и механизам екстерних повратних информација (тј. начин да се прикупе повратне информације од експерата и ВШУ у циљу развоја у будућности) ради информисања и подршке сопственом развоју и побољшању.*
- 3. Обавезни циклични екстерни преглед активности агенције бар једном у периоду од 5 година.*

УСАГЛАШЕНОСТ КАПК

КАПК је успоставила процедуре сопствене одговорности, како је описано у поглављу 1.3.

- 1. КАПК је објавила политику провере квалитета агенције и учинила је доступном на својој интернет страници.*

2. Процеси и резултати КАПК одражавају њену мисију у све 4 компоненте:
  - a) КАПК је допринела побољшању квалитета високог образовања у Србији;
  - b) Стандарди КАПК одговарају интернационално прихваћеним стандардима квалитета;
  - c) КАПК је оформила базу обучених рецензента за процес акредитације и екстерне контроле квалитета, и
  - d) КАПК делује као главна покретачка снага у развоју провере квалитета у високом образовању у земљама Западног Балкана, негујући сарадњу међу агенцијама у региону.

Скуп правила и прописа (заједно са новим документима) олакшава, а висок ниво стручности и посвећености чланова КАПК, особља и екстерних експерата омогућује реализовање ове мисије.

2б. Механизми КАПК за превенцију сукоба интереса су следећи: активности чланова и екстерних рецензента заснивају се на Етичком кодексу који спречава сукобе интереса међу члановима КАПК, рецензентима и ВШУ у којима су запослени; имена рецензента држе се у потпуној тајности, а рецензенти никада не евалуирају сопствене универзитете. Према ЗВО, члан 13, члан КАПК не може имати руководећу функцију у ВШУ (ректор, декан, директор).

2ц. КАПК има успостављене процедуре унутрашње провере квалитета које укључују механизме унутрашњих повратних информација сакупљањем повратних информација од особља о аспектима сопствених активности и постигнућа. КАПК је такође успоставила механизме екстерних повратних информација од експерата, ВШУ, студената и представника тржишта рада који су учествовали у анкети (такође описаној у поглављу 1.3). Све ове категорије евалуирале су рад КАПК, а резултати су представљени у поглављу 1.3 и објављени на интернет страници КАПК (www.kapk.org).

КАПК је развила механизме унутрашње рефлексije (тј. начин да реагује на интерне и екстерне препоруке за побољшање), као што су:

- анализа упитника са повратним информацијама од различитих чинилаца у процесу високог образовања;
- SWOT анализа (дата у поглављу 1.3), урађена уз учешће свих чланова КАПК и административног особља;
- презентовање извештаја о самоевалуацији широј академској заједници;
- анализа сугестија за побољшање од свих садашњих и бивших чланова КАПК и административног особља.

3. Ово је прва екстерна контрола КАПК. КАПК планира цикличне екстерне контроле активности агенције сваких 5 година.

Усаглашеност је приказана и помоћу мапирања ESG стандарда, Део 1-3, са

одговарајућим стандардима развијеним и имплементираним од стране КАПК, на Табели 4.

Табела 4. Поређење ESG стандарда са стандардима КАПК за самовредновање (СВ стандарди), спољашњу проверу квалитета (СПК), акредитационим стандардима за институције (АСИ), акредитационим стандардима студијских програма (АССП) и стандардима за рад КАПК (КАПК стандарди).

ESG Део 1

Унутрашња провера квалитета у ВШУ

1.1 Политика и процедуре провере квалитета

Институције треба да имају политику и пратеће процедуре за проверу квалитета и стандарда сопствених програма. Такође, треба да буду експлицитно посвећене развоју културе која препознаје значај квалитета и провере квалитета у сопственом раду. Да би то постигле, институције треба да развијају и примењују стратегију континуираног унапређења квалитета. Стратегија, политика и процедуре треба да буду формализоване и јавно доступне. Такође, треба да обухвате и улогу студената и других заинтересованих чинилаца.

СВ Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета
СВ Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета
СВ Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета
СВ Стандард 13: Улога студената у самоевредновању и периодична провера квалитета.

1.2 Одобравање, мониторинг и периодична контрола програма

Институције треба да имају формалне механизме за одобравање, периодичне контроле и надзор сопствених програма

СВ Стандард 4: Квалитет студијског програма
СВ Стандард 5: Квалитет наставног процеса
СВ Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

1.3 Оцењивање студената

Студенте треба оцењивати користећи јавно доступне критеријуме, правила и процедуре, које треба примењивати конзистентно.

СВ Стандард 8: Квалитет студената

1.4 Провера квалитета наставника

Институције треба да имају начине да обезбеде да су наставници квалификовани и компетентни за извођење наставе. Ови начини/методе треба да буду доступни онима који врше екстерну контролу и треба их коментарисати у извештајима.

СВ Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника
СВ Стандард 6: Квалитет научно-истраживачког, уметничког и стручног рада

1.5 Ресурси за учење и подршка студентима

Институције треба да обезбеде да су ресурси доступни као подршка учењу адекватни и да одговарају сваком понуђеном студијском програму.

СВ Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса
СВ Стандард 11: Квалитет простора и опреме
СВ Стандард 12: Финансирање

1.6 Информациони системи

Институције треба да прикупљају, анализирају и користе релевантне информације ради ефективног управљања студијским наставним програмима и другим активностима.

СВ Стандард 10: Квалитет управљања ВШУ и квалитет ненаставне подршке

1.7 Информисање јавности

Институције треба да редовно објављују независне и објективне информације, и квантитативне и квалитативне, о програмима и дипломама које додељују.

ESG Део 2

Спољашња провера квалитета у високом образовању

2.1 Коришћење процедура интерне провере квалитета

Процедуре екстерне провере квалитета треба да узимају у обзир ефективност процеса интерне провере квалитета описаних у Делу 1 ESG.

СПК Стандард 1: Коришћење резултата самовредновања ВШУ
АСИ Стандард 12: Унутрашњи механизми за осигурање квалитета
АССП Стандард 11: Контрола квалитета

2.2 Развој процеса екстерне провере квалитета

Сврху и циљеве процеса провере квалитета треба утврдити пре развијања самих процеса од стране свих одговорних чинилаца (укључујући ВШУ) и треба их објавити, уз опис процедура које ће се користити.

СПК Стандард 2: Стандарди и поступци са обезбеђење квалитета

АСИ Стандарди 1-12
 АССП Стандарди 1-12

2.3 Критеријуми одлучивања

Све формалне одлуке које се доносе као резултат активности екстерне провере квалитета треба базирати на експлицитно објављеним критеријумима који се конзистентно примењују.

СПК Стандард 3: Области СПК
СПК Стандард 4: Резултат спољашње провере квалитета

АСИ Стандарди 1-12
 АССП Стандарди 1-12

2.4 Сврси прилагођени процеси

Све процесе екстерне провере квалитета треба обликовати специфично да би се обезбедила прилагођеност у постизању сврхе и постављених циљева.

СПК Стандард 6: Поступак спољашње провере квалитета мора бити конципиран тако да испуњава своју сврху
СПК Стандард 5: Организација и учесници у процесу спољашње провере квалитета

2.5 Извештавање

Извештаје треба учинити јавно доступним, а треба их писати јасним стилом, разумљивим циљаној публици. Одлуке, похвале или препоруке у извештајима треба да буду лако доступне читаоцима.

СПК Стандард 7: Извештавање

2.6 Процедуре праћења

Процеси провере квалитета, који садрже препоруке за деловање или захтевају накнадни акциони план, треба да имају претходно утврђену процедуру праћења која се конзистентно примењује.

По одредбама ЗВО

2.7 Периодичне контроле

Екстерна провера квалитета институција и/или програма предузима се циклично. Дужину циклуса и процедура контроле које ће се користити треба јасно дефинисати и унапред објавити.

СПК Стандард 8: Периодичне провере

2.8 Системске анализе

Агенције за проверу квалитета повремено треба да објављују резимиране извештаје који описују и анализирају опште налазе контрола, евалуација, провера и сл.

СПК Стандард 9: Унапређење поступка СПК

ESG Део 3

Екстерна провера квалитета агенције

3.1 Коришћење процедура екстерне провере квалитета у високом образовању

Агенције за екстерну проверу квалитета треба да узимају у обзир присуство и ефикасност процеса екстерне провере квалитета описаних у Делу 2 ESG.

КАПК Стандард 16:
Компатибилност са европским стандардима
АСИ стандарди 1-12
АССП стандарди 1-12
СПК стандарди 1-9

3.2 Формални статус

Агенције треба да буду формално признате од стране компетентних тела у ЕНЕА као агенције са одговорношћу за екстерну проверу квалитета и треба да су основане на одговарајућој законској основи. Њихов рад треба да се одвија у складу са одговарајућим законском регулативом.

КАПК Стандард 2: Статус Комисије

3.3 Активности

Агенције треба редовно да предузимају активности екстерне провере квалитета (на нивоу ВШУ и студијских програма).

КАПК Стандард 12: Обими акредитације
КАПК Стандард 11: Процедуре и термини
КАПК Стандард 10: Међународна сарадња

3.4 Ресурси

Агенције треба да имају адекватне и примерене ресурсе, и људске и финансијске, како би могле да организују и спроводе процесе екстерне провере квалитета на ефикасан и ефикасан начин, уз одговарајуће старање о развоју сопствених процеса и процедура.

КАПК Стандард 5: Ресурси

3.5 Изјава о мисији

Агенције треба да имају јасне и експлицитне непосредне и дугорочне циљеве, садржане у јавно доступној изјави.

КАПК Стандард 1: Мисија и циљеви

3.6 Независност

Агенције треба да буду независне у мери да имају и аутономну одговорност за своје деловање и да се на њихове закључке и препоруке не може утицати са стране (од стране ВШУ, министарстава и других заинтересованих чинилаца).

КАПК Стандард 3: Независност Комисије

3.7 Критеријуми и процеси екстерне провере квалитета које користе агенције

Процеси, критеријуми и процедуре које користе агенције треба да су унапред дефинисани и јавно доступни. Очекује се да ти процеси обухватају:

- самопроцену или еквивалентну процедуру од стране субјекта процеса провере квалитета;
- екстерну проверу од стране групе експерата, укључујући по потреби (а) студенте као чланове, и (б) посете ВШУ, по одлуци агенције;
- објављивање извештаја, укључујући одлуке, препоруке и друге формалне исходе;
- процедуру праћења у циљу контроле деловања субјекта процеса провере квалитета, у светлу добијених препорука.

КАПК Стандард 13:

Акредитациона документација

КАПК Стандард 14: Стручни тимови

КАПК Стандард 4: Одлучивање

КАПК Стандард 9: Приговори

АСИ стандарди 1-12

АССП стандарди 1-12

СПК стандарди 1-9

СВ стандарди 1-14

3.8 Процедуры одговорности

Агенције треба да имају успостављене процедуре одговорности за сопствено деловање.

KAJK Стандард 6: Унутрашња провера квалитета

KAJK Стандард 7: Спољашња провера квалитета

KAJK Стандард 8: Јавност у раду

KAJK Стандард 15: Унапређење квалитета

---

5 ЗАКЉУЧЦИ

КАПК је припремила овај извештај о самовредновању у циљу остваривања статуса пуноправног чланства у ENQA. Извештај садржи опис система високог образовања у Србији, структуре и активности КАПК, спроведених мера провере квалитета рада КАПК и компатибилности рада КАПК са ESG. Извештај је припремљен заједничким напором радног тима који је укључивао 4 садашња и 2 бивша члана КАПК и једне особе за административну подршку. Извештај је такође дискутован на неколико састанака КАПК, када су свој допринос дали сви чланови Комисије. Процес припреме нацрта извештаја био је и вежба којом се стичу нова знања и добра прилика да се стекне увид у постигнућа КАПК и степен задовољства свих учесника и заинтересованих чинилаца. SWOT анализа представљена у извештају први је корак у свеобухватној анализи свих аспеката рада и утицаја КАПК. У припреми је детаљна анализа аспеката SWOT анализе уз акциони план за примену мера унапређења. Нацрт овог извештаја већ је више пута презентован, а академска заједница је имала прилике да да вредне коментаре и примедбе, што је све укључено у коначну верзију, уз сугестије екстерног експерта. КАПК очекује посету и извештај тима за евалуацију уз препоруке и коначну одлуку савета ENQA.

ОДАБРАНЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ КАПК

Радови и презентације

- Pavlović D.: Promotion of the new Medical Curriculum and new Teaching Methodology at the Medical Faculty of Nis; 2006, Novi Sad. Networking meeting: curriculum reform in South Eastern Europe. (University of Novi Sad and Medical University of Graz)
- Pavlović D: Restructuring teaching at Serbian Medical faculties: University strategy for implementation of Bologna process. Tempus seminar, 2006., Nis
- Pavlović D., Pešić M., Janičijević N., Han R.: Standards for self-evaluation. *XIII Conference Trends in HE, Kopaonik, Proceedings: 72, 2007*
- Pavlović D.: Standards for self-assessment and quality control: a significant impact on the improvement of teaching and research in higher education. 10th 07. 2008; “Strengthening Higher Education Reforms in Serbia” Council of Europe and European Union, Belgrade.
- Pavlović., D. Stanković-Djordjević, M. Višnjić: Update on the Bologna process in Medical Education at the Faculty of Medicine University of Nis: New Curriculum and Quality Assurance. In: HRK German Rectors Conference: The Structure of Medical Curricula in Europe: Implementing Bologna – On the way to a European success story? 10 - 11 October 2008 – Berlin.
- Pavlovic D.: External Evaluation of the Faculty of Medicine University of Nis. Final Conference/project “Strengthening Higher Education Reforms in Serbia” Council of Europe and European Union, Belgrade, 15th December 2009.
- Pavlović D., Višnjić M., Ivana Stojanović I., Dondur V.: External evaluation of Medical faculty in Nis: preparations, procedures and EUA experts report. *XVI Conference Trends in HE, Kopaonik, Proceedings 209-212, 2010.*
- Pavlovic D., Visnjic M., Stankovic-Djordjevic D., Stojanovic Ivana: Development of the Quality Assurance system at the Medical faculty University of Nis Serbia. Ottawa 2010 in Miami, AMEE Conference, 15-20 May 2010.
- Pavlović D.: From internal to external international evaluation: experiences of the Medical faculty in Nis, Serbia. SIQAS (Internal Quality Assurance at Serbian Universities) TEMPUS Project № 145677-2008-RS-SMGR (www.siqas.ni.ac.rs), 2010. Dondur V. Accreditation process in Serbia. Project South Eastern Europe. Proceedings from the German Rectors Conference

International quality assurance networks in higher education pp 17, Belgrade 29-30 October 2009.

Pavlović D: Quality assurance of HE in the European education area and in the Republic of Serbia (in Serbian) in Quality culture in HE. Part 1. SIQAS (Internal Quality Assurance at Serbian Universities) TEMPUS Project № 145677-2008-RS-SMGR (www.siqas.ni.ac.rs), 2011

Pekić Quarrie S., Spasić S., Pavlović D., Vujčić V.: Međunarodna akreditacija KAPK (International accreditation of CAQA), XVIII Conference Trends in HE, Kopaonik, 27.02. – 1.03.2012.

Pekić Quarrie S., Spasić S., Pavlović D., Vujčić V: SER presentation at Conference for Serbian academic community. Belgrade, March 12th, 2012

Pekić Quarrie S., Spasić S., Pavlović D., Vujčić V.: Drafting self-evaluation report. Case example from CAQA. Tempus CUBRIK Workshop IV: External Assessment for Quality Assurance Agencies with ENQA standards and guidelines, Belgrade, March 13-14, 2012

Приручници, смернице и упутства

Nikolić, R., Malbaša, V., Rajić, Lj., Jovanović, V., Pekić, S., Dolićanin, Dž., Latković, Z., Šogorov, S., Stojanović, B., Nikolić, I., Quarrie, S.A., Dragosavljević, M., Dorić, M., Stanković, O. 2004. Instructions and criteria for evaluation and accreditation in HE. (in Serbian) Ed. Alternative academic network, Belgrade

Kennedy, D. 2007. Practical guide on writing and use of learning outcomes (in Serbian). EU and Council of Europe Project: Improving HE system in Serbia. Eds Council of Europe.

Guide through ESPB. European system of credit accumulation and transfer (in Serbian). 2009. EU and Council of Europe Project: Improving HE system in Serbia. Eds Council of Europe.

Standards for recognition: Lisbon convention on recognition and accompanying documents (in Serbian). 2009. EU and Council of Europe Project: Improving HE system in Serbia. Eds Council of Europe.

Accreditation in HE (in Serbian). 2010. Eds Ministry of Education, Belgrade

International quality assurance networks in higher education. Project South Eastern Europe. Proceedings from the German Rectors Conference, published by GRC, Bonn 2010

Quality culture in HE. Part 1: Aspects in quality assurance (in Serbian). SIQAS (Internal Quality Assurance at Serbian Universities) TEMPUS Project № 145677-2008-RS-SMGR (www.siqas.ni.ac.rs), 2011.

Quality culture in HE. Part 2: Experiences of domestic and foreign partners (in Serbian). SIQAS (Internal Quality Assurance at Serbian Universities) TEMPUS Project № 145677-2008-RS-SMGR (www.siqas.ni.ac.rs), 2011.

Guide through accredited study programmes in HE institutions in Serbia. 2011. Ed. Commission for accreditation and quality assurance. Belgrade (www.kapk.org).

ЛИСТА АНЕКСА

ЗАКОНИ

АНЕКС 1 Закон о високом образовању из 2005 (СГ 76/05), са амандманима из 2007 (СГ 100/07), 2008 (СГ 97/08) и 2010 (СГ 44/10)

ДОКУМЕНТИ ВЕЗАНИ ЗА РАД КАПК

Општи

АНЕКС 2

- 2.1. Правилник о раду КАПК, са амандманом о управљању финансијама
- 2.2. Организација техничке и административне подршке КАПК
- 2.3. Увођење електронског праћења ходограма и њена имплементација у јединствени информационосистем КАПК (пројекат за примену NEXTAIR софтвера)

АНЕКС 3

- 3.1. Стандарди рада КАПК
- 3.2. Кодекс понашања КАПК
- 3.3. Пример изјаве о одсуству сукоба интереса

АНЕКС 4

- 4.1. Организација канцеларије КАПК и дужности административног особља
- 4.2. Пример уговора за особље КАПК

Финансијско управљање

АНЕКС 5

- 5.1. Финансијски план за 2012
- 5.2. Преглед финансија КАПК у периоду 2007-2011
- 5.3. Годишњи финансијски извештај за 2011

ДОКУМЕНТИ ВЕЗАНИ ЗА ПРОЦЕДУРЕ ЕВАЛУАЦИЈЕ

Стандарди, правила и прописи

АНЕКС 6

6.1. Правилник о стандардима и поступку за акредитацију ВШУ и студијских програма (СГ 106/06), са стандардима за акредитацију ВШУ и студијских програма 1. и 2. нивоа, докторских студија и докторских студија у пољу уметности

6.2. Правилник о измени Правилника о стандардима и поступку за акредитацију ВШУ и студијских програма (СГ 112/08) којим је регулисано учешће студената.

АНЕКС 7

7.1. Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета ВШУ, са стандардима (СГ 106/06),

7.2. Правилник о измени Правилника о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета (СГ 112/08) којим је регулисано учешће студената.

АНЕКС 8

Правилник о стандардима за самоевредновање и оцењивање квалитета ВШУ са стандардима за самоевалуацију (СГ 106/06).

Обрасци

Обрасци за рецензенте

АНЕКС 9

9.1. Образац за пријаву рецензента

9.2. Пример уговора за рецензента

Обрасци за ВШУ

АНЕКС 10

10.1. Образац захтева за акредитацију

10.2. Образац захтева за спољашњу проверу квалитета

10.3. Опис електронског обрасца за приказивање квантитативних података о ВШУ

Упутства

Упутства за ВШУ

АНЕКС 11

11.1. Упутства за припрему документације за акредитацију студијског програма 1. и 2. нивоа високог образовања, укључујући пратеће табеле и документе

11.2. Упутства за припрему документације за акредитацију докторских студија, укључујући пратеће табеле и документе

11.3. Упутство за припрему документације за акредитацију програма ИМТ студијских програма

АНЕКС 12 Упутства за припрему документације за акредитацију ВШУ, укључујући пратеће табеле и документе

АНЕКС 13 Упутства за припрему извештаја о самовредновању ВШУ

АНЕКС 14 Упутства за припрему документације за спољашњу проверу квалитета ВШУ, укључујући пратеће табеле и документе

Упутства за рецензенте

АНЕКС 15 Упутства за рецензенте за акредитацију студијских програма и ВШУ

Посете ВШУ

АНЕКС 16

16.1. Протокол посете ВШУ

16.2. Питања за разговоре током посете

16.3. Образац извештаја поткомисије о посети ВШУ

Извештавање

АНЕКС 17

17.1. Образац извештаја рецензента о процени испуњености стандарда за акредитацију студијских програма

17.2. Образац извештаја рецензента о процени испуњености стандарда за акредитацију ВШУ

17.3. Образац извештаја рецензента о процени испуњености стандарда за спољашњу проверу квалитета ВШУ

АНЕКС 18

18.1. Пример извештаја поткомисије о процени испуњености стандарда за акредитацију студијског програма

18.2. Пример извештаја поткомисије о процени испуњености стандарда за акредитацију ВШУ

Исходи

АНЕКС 19

19.1. Одлука о акредитацији: примери за ВШУ и студијски програм

19.2. Акт упозорења: примери за ВШУ и студијске програме

19.3. Решење о одбијању: примери за ВШУ и студијски програм

АНЕКС 20

20.1. Уверење о акредитацији за ВШУ

20.2. Уверење о акредитацији за студијски програм

АНЕКС 21 Пример извештаја о спољашњој провери квалитета ВШУ